

**Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Anabilim Dalı
Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı**

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE 5E MODELİ
KULLANIMININ DERS BAŞARISINA VE DERSE KARŞI
TUTUMUNA ETKİSİ**

Hazırlayan

Medine AKBULUT

Danışman

Prof. Dr. Kaya Tuncer ÇAĞLAYAN

Yüksek Lisans Tezi

Samsun, 2015

**Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Anabilim Dalı
Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı**

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE 5E MODELİ
KULLANIMININ DERS BAŞARISINA VE DERSE KARŞI
TUTUMUNA ETKİSİ**

Hazırlayan

Medine AKBULUT

Danışman

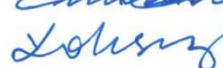
Prof. Dr. Kaya Tuncer ÇAĞLAYAN

Yüksek Lisans Tezi

Samsun, 2015

KABUL VE ONAY

Medine AKBULUT tarafından hazırlanan 'Sosyal Bilgiler Öğretiminde 5E Modeli Kullanımının Ders Başarısına ve Derse karşı Tutumuna Etkisi' başlıklı bu çalışma, 31/03/2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oy çokluğuyla başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans çalışması olarak kabul edilmiştir.

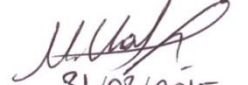
Başkan: Prof. Dr. K. Tuncer CAĞLAYAN
Üye: Doç. Dr. Enver SARI
Üye: Doç. Dr. Yücel ÖZKAR
Üye: _____
Üye: _____

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

__/__/__

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans tezinin proje aşamasından sonuçlanmasına kadarki süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet ettiğimi, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu taahhüt ederim.

31/03/2015
MedineAKBULUT

ÖNSÖZ

Eğitim sistemi bireyin, kendisini geliştirmesi ve toplumun ihtiyaçlarına cevap vermesini amaçlar. Bunu sağlayacak derslerin biri de Sosyal Bilgiler dersidir. Eğitim sistemindeki değişim ve gelişim Sosyal Bilgiler dersinin önemini artırmaktadır.

Ülkemizde etkili öğrenmenin gerçekleşmesi için birçok kuram kullanılmıştır. Yapılandırmacılık bunlardan biridir. Yapılandırmacılık kuramında yer alan 5E Modeli etkili öğrenmenin gerçekleşmesinde son dönemde en çok başvurulan öğrenme modellerinden biridir. Etkili öğrenmede derse olan tutumda önemlidir. Öğrencilerin derslerindeki başarı ile derse olan tutumları arasında bağlantı bulunmaktadır. Sosyal Bilgiler dersinde de 5E Modeli uygulanarak eğitim sistemin amaçlarına ulaşmasında ve öğrencilerin akademik açıdan daha başarılı olması, derse karşı olumlu tutum geliştirmesi açısından faydalı olacağını umuyorum.

Çalışma süreci boyunca bana kılavuzluk edip, beni yüreklendiren hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Kaya Tuncer ÇAĞLAYAN' a ve tez çalışmama görüşleri ve geri bildirimleriyle katkıda bulunan Doç.Dr. Yücel ÖKSÜZ'e teşekkür ediyorum.

Tez alışması süreci boyunca bana destek olan, yardımlarını esirgemeyen aileme teşekkür ediyorum.

2015, Medine AKBULUT

TÜRKÇE ÖZET

Öğrenci Adı Soyadı	Medine AKBULUT
Anabilim Dalı	İlköğretim Anabilim Dalı/Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı
Danışman	Prof. Dr. Kaya Tuncer ÇAĞLAYAN
Tezin Adı	Sosyal Bilgiler Öğretiminde 5E Modeli Kullanımının Ders Başarısına ve Derse Karşı Tutumuna Etkisi

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; ilkokul 4. sınıf öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi “ Yaşadığımız Yer” ünitesindeki konuların öğretiminde yapılandırmacı yaklaşım 5E Modeline göre hazırlanmış etkinliklere dayalı sürecin öğrencinin akademik başarısına ve Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları üzerine etkileri incelemektir.

Araştırma yöntemi olarak deneysel yöntem kullanılmıştır. Araştırmada öğrenci başarısını ölçmek için Ünlüer (2008) tarafından geliştirilen 25 soruluk ‘ Yaşadığımız Yer Başarı Testi’ uygulanmıştır. Tutumlarını ölçmek için Demir ve Akengin (2010) tarafından geliştirilen ‘Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği’ kullanılmıştır. Araştırmanın alt problemlerin çözümlenmesinde kontrol ve deney gruplarının sonuçları karşılaştırılmış, frekans, yüzde ve akademik ortalama kullanılmıştır.

Bu araştırmanın örneklemi 2014-2015 eğitim öğretim yılı Samsun Bayındır İlkokulundaki 4. Sınıf öğrencileri deney ve kontrol grubunu oluşturmaktadır. Toplam 59

öğrenci katılmıştır. Deney grubuna 5E Modeli dayalı, kontrol grubuna ise geleneksel yönteme yönelik etkinlikler kullanılmıştır.

Araştırmanın bulgularına göre yapılandırmacı yaklaşım 5E Modelinin uygulandığı grubun kontrol grubuna göre akademik başarısının yüksek olduğu ve Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumda ise deney grubunun lehine anlamlı bir fark olduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar kelimeler: yapılandırmacı yaklaşım, 5E öğrenme Modeli, Sosyal Bilgiler öğretimi, akademik başarı, tutum.

İNGİLİZCE ÖZET

Student's Name and Surname	Medine AKBULUT
Department's Name	Elementary Education
Name of the Supervisor	Prof.Dr. Kaya Tuncer ÇAĞLAYAN
Name of The Thesis	The Effect Of The Use Of 5E Model In Teaching Social Studies Regarding Academic Achievement and Course Attitudes

ABSTRACT

The main goal of this research is to investigate the effectiveness of the 5E model in teaching Social Studies Course in the unit “The Place We Live In” in 4th grade of a primary school. It examined the effects of prepare exercises regarding academic achievement and course attitudes.

The experimental method was used in this research. “The Place We Lived in Achievement Test” (25 questions) which was developed by Ünlüer (2008) was used for measuring students' achievement. “Social Studies Attitude Scale” which was developed by Demir and Akengin (2010) was used for measuring student's attitudes.

Experimental and control groups' results were compared and frequency, percentage and mean was used while analysing the sub problems.

The research sample was the students who were studying in 4th grade in Samsun Bayındır Primary School in 2014-2015 education year. There were totally 59 students in experimental and control groups. The exercises which were employed in experimental group were prepared with 5E model while traditional exercises were used in control group.

According to the results, the experimental groups' academic achievement which was used 5E was higher than control groups' academic achievement and the attitudes regarding social studies course were significantly different in favor of the experimental group.

Key Words: Constructivist approach, 5E learning Model, Social Studies Training, Academic Achievement, Attitudes.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM.....	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ	x
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
1.GİRİŞ.....	3
1.1 Araştırma Problemi.....	3
1.2 Araştırma Amacı	3
1.3 Araştırmanın Önemi	4
1.4 Sınırlılıklar	4
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1 Sosyal Bilgiler Öğretimi	5
2.2 İlköğretimde Sosyal Bilgiler Programı.....	7
2.3 Sosyal Bilgiler Dersinin Amaçları	8
2.4 Eğitimde Sosyal Bilgilerin Yeri ve Önemi.....	10
2.5 Sosyal Bilgiler ve Tutum	12
2.6 Yapılandırmacılık Nedir?	13
2.7 Öğrenme Döngüsü Yaklaşımı (The Learning Cycle Approach)	21
2.8 5E Öğretim Modeli	23
2.9 5E Modelinin Aşamaları.....	26
3. LİTERATÜR TARAMASI	36
3.1 Türkçe Çalışmalar	36
3.2 Yabancı Çalışmalar.....	39

4. YÖNTEM	44
4.1 Araştırmanın Türü ve Deseni	44
4.2 Araştırma Grubu	45
4.3 Veri Toplama Araçları.....	46
4.3.1.Başarı Testi.....	46
4.3.2. Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği.....	49
4.4 Veri Toplama Yöntemi	49
4.5 Verilerin Analizi	50
5.BULGULAR ve TARTIŞMA.....	52
6. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	68
KAYNAKÇA	71
EKLER	83
Ek 1: Yaşadığımız Yer ünitesi Başarı Testi	83
Ek 2: Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği.....	91
Ek 3: Araştırma İzni.....	92

TABLolar LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo1: Yapılandırmacı Sınıf Ortamı İle Geleneksel Sınıf Ortamının Karşılaştırılması.....	16
Tablo 2: Geleneksel Görüş ile Yapılandırmacı Yaklaşımının Karşılaştırılması.....	17
Tablo 3: Yapılandırmacılıkta Öğretmen Öğrenci Rollerini	20
Tablo4: Öğrenme Döngüsü Modelinin Aşamalarının Öğrenme Deneyimlerine Etkisi.....	22
Tablo 5: Giriş Basamağında Öğretmen Öğrenci Davranışlar	28
Tablo 6: Keşfetme Basamağında Öğretmen Öğrenci Davranışları	29
Tablo 7: Açıklama Basamağında Öğretmen Öğrenci Davranışları.....	32
Tablo 8: Derinleştirme Basamağında Öğretmen Öğrenci Davranışları.....	33
Tablo 9: 5E Modelinde Yapılabilecek Etkinlikler ve Değerlendirme	35
Tablo 10: Araştırmaya Katılan Grupların Betimsel Verileri.....	46
Tablo 11: Yaşadığımız Yer Ünitesi Belirtke Tablosu.....	47
Tablo 12: Verilerin Normallik Durumunun İncelenmesi.....	52
Tablo 13: Deney ve Kontrol Gruplarının Akademik Başarı Düzeylerinin Öntest Toplam Puanlarına İlişkin Betimsel Veriler.....	53
Tablo 14: Deney ve Kontrol Gruplarının Akademik Başarı Düzeylerinin Öntest Toplam Puanlarına İlişkisiz t- testi.....	54
Tablo 15: Öntest Tutum Puanlarının Deney ve Kontrol Gruplarına Göre Değerlendirilmesi.....	55
Tablo 16: Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği Maddelerini Deney ve Kontrol Gruplarını Öntest Frekans ve Yüzde Değerleri.....	56
Tablo 17: Deney Grubunun Öntest ve Sontest Başarı Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkili Gruplarda t-testi Sonuçları.....	58
Tablo18: Deney Grubunun Öntest-Sontest İlişkili t-testi Sonuçları.....	59
Tablo 19: Kontrol Grubunun Öntest ve Sontest Başarı Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkili Gruplarda t-testi Sonuçları.....	60
Tablo 20: Kontrol Grubunun Öntest-Sontest İlişkili t-testi Sonuçları.....	61
Tablo21: Deney ve kontrol Gruplarının Sontest Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplarda t-testi Sonuçları.....	62

Tablo 22: Deney ve Kontrol Gruplarının Sontest Tutum Ölçeği İlişkili t- testi Sonuçları.....	63
Tablo 23: Deney ve Kontrol Gruplarının Sontest Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği Frekans ve Yüzde Değerleri.....	64

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No.
Şekil 1: Sosyal Bilgilerin Yararlandığı Bilgi Kaynakları.....	6
Şekil 2: Sosyal Bilgilerin Öğrenme-Öğretme Ortamında Etkili Olmasını Sağlayan Etkenler.....	10
Şekil 3: Bir Öğretme Öğrenme Yaklaşımı:Yapılandırmacılık.....	15
Şekil 4: Öğrenme Döngüsü ve Piaget'in Zihinsel İşlevleri Modeli.....	24
Şekil 5: 5E Modeli ve Aşamaları.....	26
Şekil 6: Dikkat Çekme Aşaması.....	27
Şekil 7: Açıklama Aşaması.....	30

1. GİRİŞ

Hızlı değişen ve gelişen dünyada daha özellikli eğitim ve daha özellikli kiş i desteğinin yetiştirilmesi önem kazanmaktadır. Kendi kendine yeterli, kendi gücünü ve yeteneğini tanıyan, öğrenmeyi öğrenmiş , yani ne aradığını ve aradığını nerede bulabileceğini bilen, düş ündüğ ünü olduğ u gibi ifade eden, bulunduğ u ortamı geliştirecek ve değ işt irecek yaratıcı ve üretici insanlar yetiştirilmeye çalış ılmaktadır (Elikesik, 2013).

Yapılan çalış malara bakıld ığın da (Boddy, Watson ve Aubusson, 2003; Baş er, 2008; Köksal, 2009; Türkmen, 2009; Aydın ve Yılmaz, 2010; Turgutlu ve Gürbüz, 2011) Geleneksel Yöntemin değ işt en dünyaya ayak uyduramadığı görülmektedir. Günümüz eğitim sisteminde Geleneksel Yöntem yerine Yapılandırıcılık yaklaş ımı kullanılmaktadır.

“*Yapılandırıcılık*” terimi, Piaget’n bireyin bilgisinin, bilginin yalıtılma parçaları ile belirli olmadığını, aksine, çevreye ilişkin fiiller aracılığ ıyla yaşanan tecrübelerle dayanan bilgi ifadesinden oluş maktadır (Gök, 2012). “*Yapılandırıcılık*” kavramı, bilginin yapısını açıklayan bir kavramdır. Yani kiş i bilgiyi kendi beyninde meydana getirir. Yapılandırıcılıkta ne-nasıl öğ retilmeli sorusunun yanıt ı bulunmaya çalış ılıyor. Birey bilgiyi kendi edindiğ i bilgilerin üzerine kurar (Hayırsever, 2010).

Yeni bir bilgiyi öğrenenin zihinde oluştururken kanıtlardan yararlanması, kavram öğreniminde deneyler tasarlaması ve edindiğ i yeni bilgiyi başka durumlar için kullanması 5E Modeli aş amalarında gerçekleş ir. Kanıtlardan yararlanma ve deneysel çalış ma yapma öğrenenin bilimsel süreç becerilerini de kullandığı bir durumdur. Bilimsel süreç ve kavramları gerçek durumlara uygulamayı sağlamada 5E Modeli başarılı bir yöntemdir (Öztürk, 2008).

Eğitim kurumlarının görevlerinden biri de iyi bir yurttaş yetiştirmektir. Bu görevi kişiye toplumsallaştırarak, yaşadığı kültürü-tarihi tanıtarak, toplumun kendine sunduğu imknları ve bu imkanlardan yararlanmasını öğreterek sağlar. Türkiye de eğitimin önemli kısmı ilkokul döneminde verilmektedir. Sosyal Bilgisi dersi ile toplumun yapısı aktarılmaktadır (Uysal, 2006).

Yapılandırıcılık kuramında yer alan 5E Modeli ile ilgili alışmalar (Kr, 2006; Brown, 2006; Erşahan, 2007; Orgill ve Thomas, 2007; Schlender, Blanke ve Mecca, 2007; ardak, Dikmenli ve Sarıtaş, 2008; Yıldız, 2008; Altınay, 2009; Tker, 2009; Keleş, 2009; Akben ve Köseoğlu, 2010; Ersoy, 2011; nder, 2011; Bahadır, 2012) genel olarak fen ve teknoloji dersine yönelik yapılmaktadır. Temelinde nitelikli vatandaş yetiştirmek olan Sosyal Bilgiler dersi yaşamla i içe olan bir derstir. Bu nedenle öğrencinin n bilgilerinde hareket eden; yaparak yaşayarak öğrenmeye, araştırma ve inceleme yapma becerisini geliştirmeye, eleştirel bakış açısı kazanmaya, aktif ve anlamlı ve kalıcı öğrenmeye önem veren yapılandırıcılık yaklaşımı bu ders için çok uygun bir yaklaşımdır (şahin, 2010). 5E Modeli de yapılandırıcılığın özelliklerine sahip olduğu için Sosyal Bilgiler dersi için uygun bir model olabilir.

1.1.Araştırma Problemi

1. İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersi ‘Yaşadığımız Yer’ ünitesinin öğretiminde yapılandırmacı yaklaşıma dayalı 5E Modeli ile öğretim gören deney grubu öğrencileri ile Geleneksel Yöntemle öğretim gören kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarıları arasında fark var mıdır?
2. İlköğretim 4. Sınıf sosyal bilgiler dersi ‘Yaşadığımız Yer’ ünitesinin öğretiminde yapılandırmacı yaklaşıma dayalı 5E Modeli ile öğretim gören deney grubu öğrencileri ile Geleneksel Yöntemle öğretim gören kontrol grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Yapılandırmacı eğitimde en önemli hedef, çocuğun bilgiyi yapılandırmasına, meydana getirmesine ve açıklamasına imkân vermektir. Geleneksel Yöntemde çocuk bilgiyi öğretenden ya da kitaplardan alabilir, fakat bu bilgiyi oluşturmakla aynı anlamda değildir. Öğrenen kişi karşılaştığı yeni bilgiyi var olanlarla açıklamak için yeni kurallar meydana getirir. Yani doğa ile akıl arasında anlamlı bir bağ oluşur. Her oluşum bir sonraki yeni bilginin temelidir. Yani öğrenilenler arasında ilişki vardır. Kişi asıl yapılandırmayı bilgileri kendi yorumunu da ekleyerek üst üste biriktirerek sağlar (Şaşan, 2002) .

Sosyal Bilgiler dersi öğretimi; etkili anlamlı öğrenmeyi ve bilgileri yapılandırmayı ve yaşamlarında uygulamalarına olanak sağlar. Sosyal Bilgiler dersi ile öğrenciler, yaşantılarında kullanacakları hayati bilgileri ve vatandaşlık değerlerini geliştirirler (İlter ve Ünal, 2014).

Yapılandırmacılık ve Sosyal Bilgiler öğretimin tanımlamalarına bakıldığında birbiriyle bütünleştigi gözlenmektedir. Bu çalışmanın amacı da bu bütünleşmede 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde 5E Modelinin öğrencilerin akademik başarılarına ve derse karşı tutumlarına etkisini ortaya koymaktır.

1.3 Araştırmanın Önemi

Literatür taraması yapıldığında genel olarak 5E Modeline yönelik çalışmalar fen ve teknoloji dersine yönelik yapılmaktadır. İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersi ‘Yaşadığımız Yer’ ünitesi öğretiminde akademik başarıya etkisi çalışmasında yapılandırmacı yaklaşıma dayalı 5E Modeli esas alındı. Bu çalışma sosyal bilgiler dersi öğretimiyle ilgili çalışmalara katkıda bulunacaktır.

1.4 Sınırlılıklar

Çalışma sadece Bayındır İlkokulu’nda 4. Sınıf 59 öğrenciye uygulanmıştır. Çalışma süresi 3 haftadır. Çalışmada başarı ve tutum ölçekleri kullanılmıştır.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

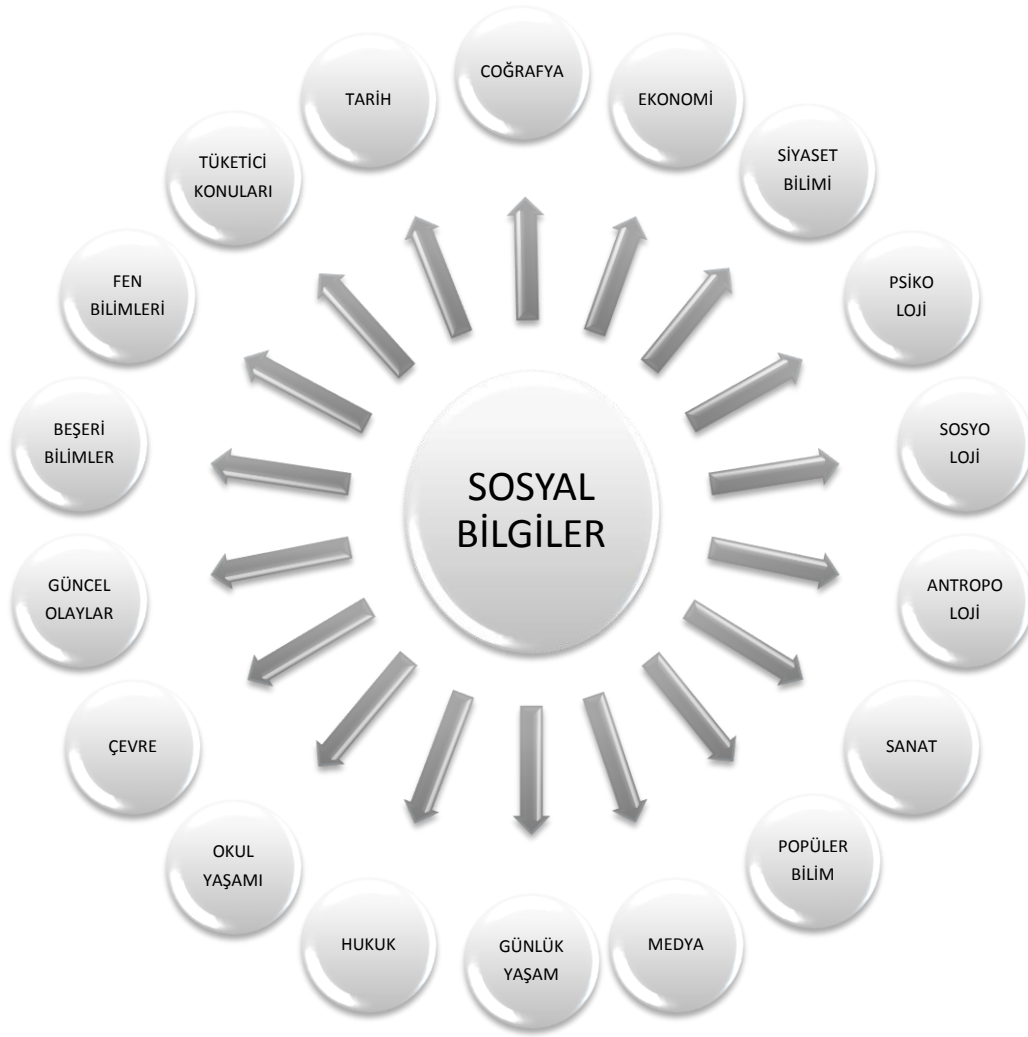
2.1. Sosyal Bilgiler Öğretimi

Sosyal bilgiler terimi resmi olarak 1916 yılında Amerika’da kabul edilmiş ve Sosyal Bilgiler terimi, doğrudan doğruya toplum ve toplumun üyesi olan insana dair olan bilgiler olarak tarif edilmiştir (Çelen, 2014).

Sosyal Bilgiler programı Türkiye de 1926 yılında ele alınmış. Dördüncü ve beşinci sınıflarda okutulmuştur. Daha sonra 1968 yılına kadar okul programına girmemiştir. 1968 yılında Sosyal Bilgiler ders olarak okutulmamış. 1997-1998 yılında ilköğretim okullarının 6. ve 7. sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi uygulamasına geçilmiştir (Uysal, 2006).

Sosyal Bilgiler kavramını açıklamadan önce sosyal bilimler kavramı ve sosyal bilgiler ile arasındaki ilişkiyi inceliyoruz. Sosyal bilimler, kişiler tarafından üretilen bilginin ispatlama çalışılan bilgilerdir. Sosyal bilimler, çok geniş anlamda, kişiler arasındaki etkileşimi araştırır. (Göçmen, 2007).

Sosyal Bilgiler programı sadece sosyal bilimlerin dallarını değil insanla ilgilenen tüm bilimlerin dallarını içeren bir programdır. Sosyal Bilgiler, insan-çevre etkileşim halinde olan, çağın özelliklerini içeren, aklını kullanan, çağdaş-modern bireyler yetiştirmeyi hedefleyen bir derstir (Coşkun, 2011).

Şekil 1: Sosyal Bilgilerin Yararlandığı Bilgi Kaynakları (Kaya, 2011)

Sosyal Bilgiler dersinin hedefi toplumda aktif, düşünen, kendini ifade eden, sosyal, sorumluluk sahibi olan bireyler yetiştirmek ve ayrıca hayattaki gerçek problemlerle bireyleri karşılaştırmak, bu problemlere uygun çözüm yolları üretmeyi öğretmektir (Elikesik, 2013).

Sosyal Bilgiler, öğrencilerin keşfederek gerçek dünya hakkında bilgi edinmesini ve yaşantılar kazanmalarına fırsat sunar. Sosyal Bilgiler dersinde öğrenciler sınıfta doğal ve tatmin edici deneyimler edinir, öğrencinin merakı artırılır, akılları sürekli meşgul edilir, geliştirilir, sosyal açıdan yararlı roller verilerek algısı geliştirilir. Bu arzu edilen başarılı sonuçlar,

yapılandırmacı sınıflarda öğretmen tarafından, öğretmen ve sınıf arasında verimli tartışmaların, hareketli sunumların, problem çözmeye etkin katılımın ve heyecan verici keşiflerin yapılmasını gerektirir (İlter ve Ünal, 2014).

2.2. İlköğretim Sosyal Bilgiler Programı

2004 Sosyal Bilgiler öğretim programında yurttaşlık bilgileri ve sosyal bilimlerin konularını içeren; öğrenmede konularında konular bir başlık altında toplayan; kişinin gerçek hayatla ilişkisini içeren; dün ve bugünün incelendiği ders olarak tanımlanır. (MEB, 2005).

Sosyal Bilgiler dersi dokuz öğrenme alanı çerçevesinde yapılandırılmıştır (MEB, 2005)

- 1- Birey ve Toplum
- 2- Kültür ve Miras
- 3- İnsanlar, Yerler ve Çevreler
- 4- Üretim, Dağıtım ve Tüketim
- 5- Zaman, Süreklilik ve Değişim
- 6- Bilim, Teknoloji ve Toplum
- 7- Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler
- 8- Güç, Yönetim ve Toplum
- 9- Küresel Bağlantılar

Teknolojinin gelişmesi ve yapılandırmacılık kuramının ön plana çıkması Sosyal Bilgiler Dersinin öğretim programının da değişmesine neden olmuştur. Sosyal bilimlerdeki gelişimlere uyum sağlamak için 2004 yılında hazırlanan Sosyal Bilgiler öğretim programı 2005-2006 eğitim öğretim yılında uygulanmaya başlanmıştır. Sosyal Bilgiler öğretim programı, değişen gelişen ülke koşullarına uygun, problemlerini çözebilen aktif insanlar

yetiştirmek için sosyal ve beşeri bilimlerinde içinde olduğu yöntemleri harmanlayan bir ğretim programıdır. (nler, 2008).

2.3.Sosyal Bilgiler Dersinin Amaçları

Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) tarafından Sosyal Bilgilerin amaçları su şekilde sıralanmıştır (Göncüoğlu, 2010):

- 1- Toplumsal yaşamda kişisel-kültürel kimliğini belirleme
- 2- Sosyal yaşamda ve okulda etkinliklere katılma ve gözlem yapabilme.
- 3- Evren gerçekleşen tüm konulara hassas davranma, duyarlı olma.
- 4- Olaylara demokratik olarak karar verebilme becerisine sahip olma.
- 5- Toplumun içerisinde gerçekleşen olaylara yurttaş olarak katılma.

Sosyal Bilgiler dersi öğrencilerin toplumdaki rollerini gösteren, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayan, mutlu, uyumlu kişiler olmasını amaçlar. Sosyal Bilgiler dersi ile toplumların geçmişteki, şimdi ve gelecekteki bağlarının kurulması sağlanmaktadır. Böylece birey sosyo-kültürel deneyimler edinmekte, bu konuda bilgi ve yaşantı sahibi olmaktadır. İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi ile yurttaşlık görevleri ve sorumlulukları, toplumda insanların birbirleriyle ilişkileri, ekonomik yaşama, çevreyi, yurdu ve dünyayı tanıma yeteneklerini geliştirme amaçlanmaktadır (Elikesik, 2013).

Sosyal Bilgiler dersinin genel amaçları aşağıdaki gibidir (MEB, 2006);

1. Birey hr ise becerilerinin, ilgilerinin, fiziki-duygusal niteliklerinin farkında olur.
2. Kanunların herkesi ilgilendirdiği kanun önünde herkesin eşit olduğunu bilir.

3. Türk kültür ve tarihinin oluşum aşamalarını bilir ve bu mirasın korunması gerektiğinin farkına varır.
4. Bulunduğu yerin ve evrenin özelliklerini bilir ve insan-doğa ilişkisini açıklar.
5. Edindiği bilgileri uygun ortamlarda kullanı ve geliştirir.
6. Ekonomi içinde geçen genel kavramları kavrar.
7. Gerçek hayatta yapılan işleri tanır ve her işin önemine inanır.
8. Farklı zamanlara ait eşyalar arasında ilişkileri sorgular.
9. Teknoloji ve bilimin gelişmesiyle yaşamdaki etkilenmemelerin farkında olur.
10. Bilimsel fikirler üretir ve bunu kullanırken bilimsel etik kurallarına uyar.
11. İnsan, hayat ve kamu ilişkisini açıklarken sosyal bilimlerin temel terimlerini kullanır.
12. Katkının önemini bilir ve problem çözümlerinde bireysel fikirlerini beyan eder.

Sosyal Bilgiler amaçlarının öğrenme ve öğretme sürecinde uygun hâle getirilmesi için gerekli unsurlar (İlter, 2013):

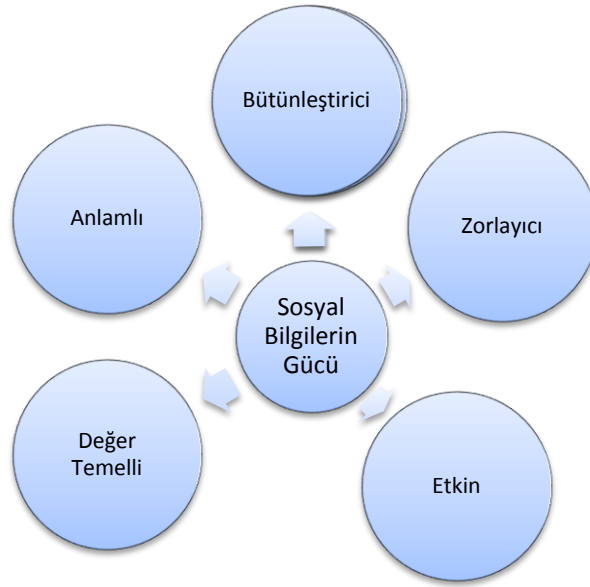
1. Kavramları anlama (Örn. “Değişim ve Süreklilik”),
2. Genellemeleri anlama (bir toplumdaki farklılıklar arasındaki ilişkileri ve insanlar arasında oluşan potansiyel çatışmaların derecelerini tahmin etme),
3. Aktif zihinsel, fiziksel katılım yoluyla yüksek düzeyde öğrenme yaşantılarına yer verme,
4. Üst düzey düşünme becerilerini geliştirme (farklı politik durumları sınıflama, araştırma, sorgulama, eleştirel düşünme, karar verme, problem çözme),
5. Sosyal dünyaya ilişkin tutum ve eğilimleri geliştirme (geçerli bir sonuç oluşturmak için yeterli kanıt bulununcaya kadar âdil olmayı sürdürmede isteklilik).

Sosyal Bilgiler dersinin eğitim anlayışı öğrenciler ve öğretmenler için etkili ve anlamlı olmasıdır. Sosyal Bilgiler eğitimi; anlamlı ve faal olmalıdır. Bu ölçütler; öğreneni etkinliğin

odağına ala, öğrenenin etkinliklere faal olarak katılmasını sağlayan, yaşamın hakikatini konu alan ve buna yönelik etkinlikler bulunduran, öğrencin bilgiyi ilk kaynaktan edinilmesini sağlayan, zihinsel etkinlikleri bulunduran (Öztürk, 2011).

Sosyal Bilgilerin etkili olabilmesi öğrenme-öğretme sürecinde aşağıdaki beş özelliğe göre planlanması gerekir. Birbirleriyle eşit derecede öneme sahip bu beş özellik önemlidir.

Şekil 2: Sosyal Bilgilerin Öğrenme-Öğretme Ortamında Etkili Olmasını Sağlayan Özellikler (İlter, 2013)

2.4. Eğitimde Sosyal Bilgilerin Yeri ve Önemi

Her ülkenin kendi eğitim sistemine uygun bir Sosyal Bilgiler öğretim programı olması gerekmektedir. Bu programa uygun hedefler, planlar, kaynaklar ve çalışmalar hazırlanmalıdır. Sosyal Bilgiler dersinin okutulduğu ilköğretimin genel amacı, öğrencileri millet bilinci içerisinde iyi birer vatandaş olarak yetiştirmektir. Sosyalleşen ve topluma ayak uydurmayı

bilen bir öğrenci yetiştirmek ülkemizde sosyal bilgiler programının temel amacıdır. Bu amaç içerisindeki ifadelerle bakıldığında öğrencinin sosyalleşmesi açısından örnek bir birey olarak yetişmesinin yanında, beceri ve değer açısından da aldığı eğitim davranış olarak sergilemesi hedeflenmiştir. İlköğretim çağındaki bir öğrencinin bu tür davranışlar sergilemesi ve bunları alışkanlık haline getirmesini sağlayacak ilköğretimdeki ders şüphesiz Sosyal Bilgiler dersi (Kaya, 2011).

Sosyal Bilgiler de konular bir arada verilmeli, parça parça değil. Bireyler konuyu bütün görür ve kolay öğrenir. Bu nedenden dolayı ilköğretimde çocuk toplumsallaştırılırken, ders bir bütün içinde verilir. Gerçekte bütün olarak verilmelidir. Bütünü anlamak ve ona uygun yaşamak daha kolay (Sönmez, 2005).

Sosyal Bilgiler öğretimi, bütüncül bir yaklaşımla sosyal bilim disiplinlerinden çocuğun seviyesine uygun olan bilgilere kendisinin araştırma, inceleme yoluyla ulaşmasını, çevresini inceleyerek çeşitli çıkarımlarda bulunmasını ve bunlarla etkin, başarılı vatandaş yetiştirmeyi amaçlar. Çocuk, sosyal bilim disiplinlerinden bilgiler öğrenir. Bu bilgilerle çevresinde olup bitenleri karşılaştırır, çıkarımlarda bulunur, kendi ve çevresinde olup bitenleri algılamaya çalışır. Bunları yaparken de başarılı bir birey olma yolunda ilerler (Coşkun, 2011).

Sosyal Bilgiler dersi toplumların kendi yapılarına uygun bireyler yetiştirmede önemli görev üstlenmektedir. Sosyal Bilgiler dersi toplumsal yapıyla bağlantı olduğu için birey bu dersle yaşadığı toplumu daha yakından tanıma imkanı bulacaktır. Birey Sosyal Bilgiler ile sosyal beceriler kazanarak toplumsallaşmayı ve içinde yaşadığı toplumla bütünleşmeyi öğrenebilir (Öztürk, 2011).

Sosyal Bilgiler, kişilerin sosyal olması için birçok öğrenme alanındaki dersleri bir araya getirerek öğrenenin yaşantısını tanımasını ve dün ve bugünün kıyaslamasına yardımcı olan bir derstir. Sosyal Bilgiler dersi kişiyi hayata hazırlar. Bu açıdan önemli bir derstir. (Elikesik, 2013).

2. 5. Sosyal Bilgiler ve Tutum

Kelime anlamı olarak tutum kavramı “harekete hazır” anlamına gelmektedir. Bugün ise tutum kavramı bir yapı olarak ele alınmakta, direkt olarak algılanmasa da davranıştan önce gelen ve harekete önderlik eden yapıdır. Tutum, sosyal psikolojinin her zaman popüler kavramıdır. Bu popülerliğin nedeni ortaya çıkacak olan davranışı etkilemesidir. Ayrıca davranışta değişiklikler yapmak için de tutumları değiştirmek gerektiği araştırmacılara anlamlı bir başlangıç noktası vermektedir. Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumlar konusunda Sosyal Bilgilere özgü ve öğrencilerin kendi kendileriyle ilgili tutumların incelenmesi, olumsuz tutumların azaltılması ve olumlu olanların da artırılması amacıyla öğretim yöntem ve tekniklerinde değişiklik yapılması yoluna gidilip gidilemeyeceğinin belirlenmesi için önemli olabileceğini ifade edilmiştir (Coşkun, 2011).

Tutumun özellikleri şu şekilde sıralanmıştır (Çelen, 2014):

- 1- Tutumlar doğuştan gelmeyip sonradan yaşantılar sonucu öğrenilir.
- 2- Tutumlar devamlılık arz ederler, geçici değildir.
- 3- Tutumlar kişinin nesneyle ilişkisini düzenler ve kişinin çevresini anlamasını sağlar.
- 4- Tutum sonucunda kişi nesnelere tutumun doğrultusunda yanlı bir bakış açısına sahip olur.
- 5- Tutumlar kişinin nesnelere başka nesnelere karşılaştırması sonucunda olumlu ve olumsuz olabilmekte ve olumlu/olumsuz davranışlara yol açabilmektedir.
- 6- Tutum davranışta bulunma eğilimi olup tepki değildir.

Tutumların oluşmasında büyük öneme sahip olan iletişim, duygu ve düşüncelerin ya da bilgilerin, söz, yazı hareket ve görüntü aracılığıyla başkalarına aktarılması ve paylaşılmasıdır. Sözel ifadenin etkili olduğu derslerden birisi Sosyal Bilgilerdir. Öğrenci tutumları da zaten, genel olarak isteyin güçlü bir kaynağı olarak yorumlanır. Dolayısıyla öğrenci tutumlarındaki değişiklikler, öğrenci performans ve davranış düzeyinde en yapıcı ve uzun süreli değişiklikleri meydana getirebilir. Sosyal Bilgiler dersi açısından düşünüldüğünde, derse yönelik olumsuz tutum sergileyen bir öğrencinin dersteki motivasyonunun ve dikkat düzeyinin düşük olabileceği ve bu sebeple performansının da bu yönde değişeceği görülebilir. Aksine olumlu tutum sergileyen bir öğrenci son derece istekli bir tavırla yaklaşacak, dolayısıyla performansı da bu yönde artış gösterecektir. Böylelikle ders sürecinde kavramları öğrenirken de daha hızlı ve kolay bir öğrenme süreci yaşayacaktır (Subaşı, 2013).

Son dönemlerde yapılan (Aktepe, 2010; Özkümüş, 2010; Yeşiltaş, 2010; Öztürk, 2011; Gök, 2012; Çelen, 2014; İltter, 2013) tutuma yönelik çalışmalara bakıldığında akademik başarı ile derse yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Eğer öğrenci derse yönelik olumlu tutum geliştirmişse akademik olarak o derste daha başarılı, olumsuz tutum geliştirmişse o derste akademik olarak başarısız olduğu söylenebilir. Kısacası Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumların bilinmesi, tespit edilmesi öğrencilerin akademik olarak başarılı olmasında önemli bir etkidir.

2.6. Yapılandırmacılık Nedir?

5E Modeli temeli yapılandırmacılığa dayanan bir öğretim modelidir. Yapılandırmacılıktaki gibi bilginin birey tarafından oluşturulması beklenir. Bu modelde de tıpkı yapılandırmacılıktaki gibi öğrenci aktiftir (Kurt, 2012).

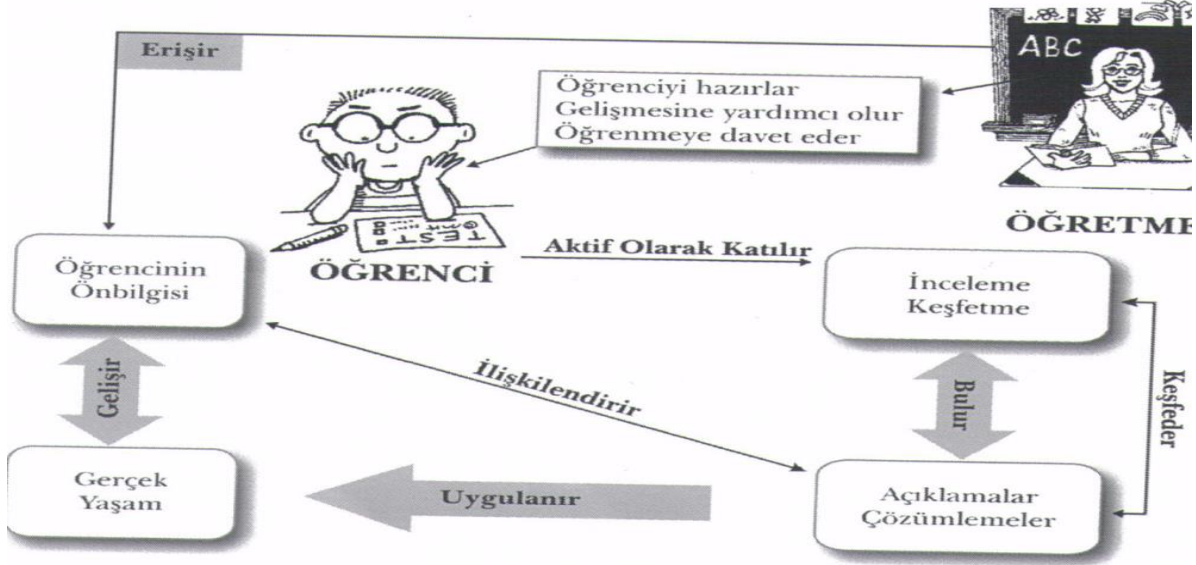
İngilizce’de “constructivism” olarak adlandırılan terim, Türkçe’de “oluşturmacılık, zihinde yapılandırma, yapısalcılık, bütünleştiricilik, yapılandırmacılık, inşacılık” gibi farklı isimlerle adlandırılmaktadır (Andaç, 2007). Yapılandırmacılığa göre: “Kişi yeni bilgiyi açıklarken

önceden var olan bilgilerini kullanır ve onun üzerine yeni kurallar oluşturur.” Yapılandırmacılıkta öğrenenin bilgiyi, kavramı yapılandırması etrafıyla ilişkisi sırasında geçirdiği yaşantıları anlamlandırırken ortaya çıkar (Arslan, 2009).

Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı, Geleneksel Öğrenme Yaklaşımından farklı olarak bilgi ve öğrenmenin kişiye ait olduğunu ve bilginin birey tarafından etkin bir biçimde inşa edildiğini savunmaktadır (Gül, 2011). Öğrenme ve öğretmen bütündür. Bilgi akılda inşa edilir ve bilgi öğrenen kişinin aklına direkt geçmez. Bu durumda öğretmenin işi öğrencinin öğrenmesi için bilgilerini kendi başına inşa etmesi için uygun ortamlar düzenlemektir. (Nas, Çoruhlu ve Çepni, 2010).

Jean Piaget kendine yapılandırmacı demese de bilginin kişinin kendisinin oluşturması gerektirdiğini belirtmiştir. Piaget göre bilgi kişinin yaşamla etkileşmesi sırasında ortaya çıkmaktadır ve bilgi kişinin toplumla etkileşimi sırasında oluştuğu olasılığı ile açıklamaktadır (Feyzioğlu, Ergin ve Kocakulah, 2012).

Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı, öğrencinin aktif olması, yeni bilgiyi eski bilgilerle bağ kurarak anlayarak oluşturmasına imkân verir. Yani bilgi aynen alınmaz, birey tekrar meydana getirir. Birey var olanla yeni olana yorumlayarak öğrenir. Amaç bireylerin araçlar ve materyallerle kendi istekleri ile öğrenmelerine imkan vermektir (Kurt, 2012).

Şekil 3: Bir Öğretme ve Öğrenme Yaklaşımı: Yapılandırmacılık (Mercan, 2012)

Yapılandırmacılık, bireye öğrenmeyi gösterir. Amaç yeni bilgiyi nerede nasıl kullanacağını bilen, kendini tanıyan ve kendi yöntemleriyle bilgiler oluşturan bireyler yetiştirmektir (Hiçcan, 2008).

Yapısalcı görüş, anlamlı öğrenmenin deneyimlere bağlandığını destekler. Öğrenciler, çevrelerindeki yorumlamaları sayesinde, bilişsel yapıyı geliştirmek için kılavuzluk eden bir dizi deneyimlere sahiptirler ve öğretmenlere, gerekli düzenlemeleri yapmak, var olan yapılarına eklemeler yapmak için yardım istemeye gelirler. Fakat öğrencilerin her biri farklı bilişsel yapıya sahiptirler. Eğer yeni materyal, öğrencinin dünya görüşünün bir yansıması olursa, öğrenci, bilgiyi var olan temelinin üzerine yapılandırır (Ziyafet, 2008).

Tablo 1: Yapılandırmacı ve Geleneksel Sınıfların Kıyaslanması (Andaç, 2007)

	GELENEKSEL SINIF	YAPILANDIRMACI SINIF
Amaç	Bilgi ifade edilir.	Bilgi oluşturulur.
Müfredat	Konu odaklı Ciddi	Sorun odaklı Rahat
Öğretim Odağı	Bilgi parça parça Derinlemesine değil	Kocaman düşünceler Derinlemesine
Planlama	Öğreten yapar.	Öğreten ve öğrenen yapar.
Öğretim Yöntemleri	İfade etme Öğreten doğru yanıtı arar. Akılda tutulur Öğreten geri bildirimine göre öğrenenin egzersiz yapması Özgür öğrenen etkinlikleri	Cevabı kesin olmayan sorular. Açık uçlu tartışma Öğrenci kaynaklı sorular Sorun çözümü Soruşturmacı Etkin öğrenme Birlikte öğrenme Tek ya da toplu oluşturma

Yapılandırmacı öğrenme ortamı ile Geleneksel öğrenme ortamları birbirinden farklıdır. Geleneksel sınıfta ders kitaba dayanır ve çoğunlukla öğretmen tarafından organize edilir. Öğrencinin bilmesi gereken bilgiler önceden belirlenir, ders içeriği ve öğretim yöntemleri önceden belirlenir. Yapılandırmacı öğrenme ortamında işlenecek konu genel hatlarıyla bellidir ancak sınırlar belli değildir. Öğrenci kendi kavramlarını kendi inşa eder. Problemleri kendi çözüm yollarıyla çözerler. Öğrendiklerini hayata uyarlarlar. Yapılandırmacı öğrenme

ortamlarında öğrenciler daha fazla sorumluluk üstlenirler. Yapılandırmacı öğrenmenin öğrencinin motivasyonunu artırması, merakını uyandırması ve öğrencinin psikolojik açıdan daha güvenli hissetmesi açısından önemi artmaktadır (Gönen ve Andaç, 2009).

Tablo 2: Geleneksel Görüş ile Yapılandırmacı Yaklaşım Karşılaştırılması (Kurt, 2012)

Geleneksel Görüş	Yapılandırmacı Görüş
Öğrenilecek bilgi kişinin dışında bir öğretenden tarafından öğrenen iletilir.	Öğretilecek bilgi kişiye ait. Kişi tarafından meydana getirilir.
Öğrenenler okuduklarından ya da duyduklarından öğrenir. İyi öğrenme için öğretenden iyi anlatmadı gerekir.	Öğrenen kendi bilgisini kendi meydana getirir. Var olan bilgilerle yeni öğrendiklerini anlamlandırır.
Yeni bilgi oluşturma anlatılanların, duyulan ve okunanların sık tekrarlanmasıyla gerçekleşir.	Yeni bilgi oluşturma bilginin anlaşıldığının gösterilmesiyle olur.

Yapılandırmacılık teorisi belli adımlar izlenerek uygulanmaktadır. Bir sisteme bağlı olarak yaşayan bireylerin algılama ve bilinç yoluyla bilişsel bir eylem gerçekleştirdikleri ve kendilerine özgü bir gerçeklik inşa ettikleri düşüncesinden hareket eden yapılandırmacılık kuramında öğrenme, duyu organları, duygular, eylemler, hatırlamalar, yaratıcılık, kolektif yorumlamalar gibi etkinliklerle desteklenmektedir (Bayraktaroğlu, 2011).

Oluşturulan yapısalıcı bir öğrenme ortamında öğrenmenin gerçekleşmesi için beş özelliğin sağlanması gerekmektedir (Özsevgeç, 2007):

1- Otantik aktiviteleri içeren kompleks öğrenme ortamları oluşturulmalıdır. Öğrenciler günlük hayatla ilişkili problem durumları ile karşı karşıya bırakılarak bunları çözmeyi öğrenmelidirler.

2- Yapısalıcı öğrenmenin önemli bir tamamlayıcısı olan sosyal etkileşimin oluşması sağlanmalıdır. Bu şekilde öğrenciler birbirlerinin fikirlerini paylaşarak akran öğrenmesini gerçekleştireceklerdir. Bu şekilde her bir öğrenci birçok farklı açıdan olaya bakış şeklini görecekleri için daha iyi anlama ve öğrenme sağlanacaktır.

3- İçerik belli bir düzene göre sıralanarak farklı ve çeşitli sunumlara olanak sağlayacak şekilde olmalıdır. Bu şekilde öğrenciler içeriği farklı yöntem ve tekniklerle ve araç-gereçlerle işleyecekleri ve sonuçlarını değerlendirecekleri için kısmen anlamının önüne geçilerek tam bir anlama sağlanmış olunacaktır.

4- Öğrenciler kendi anlamaları ve öğrenmelerinin farkında olmalıdırlar. Bu şekilde öğrenciler düşüncelerini ve fikirlerini savunabilecek ve çoklu bakış açılarına sahip olacaklardır.

5- Öğrenci merkezli öğrenme oluşturulmalıdır. Bu şekilde öğrencilerin neyi, nasıl çalışacaklarına veya anlayacaklarına aktif olarak karar verebileceklerdir.

Yapılandırıcılık, faal bir zamandır. Çocuklar öğrenme aşamasında öğrenmeyi bilirler. Anlamlar akılda meydana gelir, dil ve öğrenme içseldir, öğrenme sosyal bir faaliyettir. Öğrenmek için o bilgiye ihtiyaç duyulması gerekir ama bu vakit alır (Andaç, 2007).

En geniş anlamıyla yapılandırıcılık, doğal gerçek (öğrenilen şey gerçek dünyanıdır.), bilginin tabiatı (bilgi, kişinin aklında şekillenir.), insanın doğasına (Anlamlar paylaşılır) ve bilimin doğasına dayanır (Caner, 2008).

Aktaran Hayırsever (2010) yapılandırmacı öğrenme kuramına göre, öğrenme-öğretme sürecinde altı temel öge vurgulanmaktadır. Bunlar “(1) *Hal*, (2) *Kümeleme*, (3) *Bağ Kurma*, (4) *Eleştirme*, (5) *Gösterme* ve (6) *Arz*. *Öğretenler öğrenenlerin kendilerini iade etmeleri için ortamı düzenlerler zaman veririler*. Öğrenenlerin bildikleri ve bilmedikleri arasında bağ kurmalarına yardım eder. Öğretenler öğrenme sürecini iyi planlamalı.

Yapılandırmacı yaklaşıma dayanan bir ders planlanırken şunlara dikkat etmek gerekir:

- 1- Dersler, öğrenci merkezli anlayışı ve tüm sınıfın katılımı gerekmektedir. 2- Dersler, küçük gruplar ya da bireysel etkinlikler çerçevesinde düzenlenmelidir. 3- Derslerde, öğretmenin kolaylaştırıcı, eğitici, kaynak zenginliği sağlayıcı şekilde öğrencilerine hizmet etmesi gerekmektedir (İlter, 2013).

Eğitim ortamında yapısalcı yaklaşım uygulanırsa, öğrenci aktif ve daha fazla sorumluluk sahibidir. Yapılandırmacı öğrenme kuramın özelliklerini temel alan 5E Modeli, öğrencinin merakını artıran, bilgi ve beceriler aktif kullandıran aktivitelerden oluşur. 5E Modeli her aşamasında aktiftir ve kendi kavramlarını kendisi oluşturur. 5E Modeli bireyin yeni bilgi öğrenmesine ya da öğrendiği bilgiyi derinlemesine anlamasına yardım eden öğretim modelidir. Öğretmen derse geçmeden önce öğrencinin ön bilgilerini ve yanlışlarını bilmesi gerekmektedir. Çünkü yapısalcıda öğrenci ön bilgileri ve kavram yanlışları önemlidir (Başer, 2008).

Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımının 5E Modeli, öğrenenin bulma, araştırma ilgisini artıran, bilgi ve becerilerini faal tutan eylemlerden oluşur. 5E Modeline yönelik yapılan çalışmaların öğrenci başarılarını olumlu etkilediği ve tutumlarını da bu yönde etkilediği tespit edilmiştir (Metin ve Özmen, 2009).

Tablo 3: Yapılandırmacılıkta Öğretmen Öğrenci Rollerini (Gül, 2011)

Öğretmen	Öğrenci
Öğrencileri araştırmaya özendirir. Öğrenci girişimlerini cesaretlendirir.	Öğrenci etkinliklerde aktif, seçer
Öğrenenlerin gelişimsel durumları, ilgi, istekleri, yetenek ve farklılıkları dikkate alınır ve etkinlikler ona göre düzenlenir.	Öğrenme sorumluluğu öğrencidedir
Öğrenmeye uygun öğrenme alanı oluşturur.	Öğrencilerin var olan yaşamları, görüşleri ve var bilgi düzeyleri öğrenmelerine şekil verir.
Kavram ve bilgiler hakkında fikir beyan etmeden önce öğrenenlerin var olan bilgileri, inançları hakkında bilgi edinilir ve öğrenenlerin kendi düşüncelerinin farkında olmalarına çabalanır.	Öğrenen etkinliklerde etkin olmak akılcı sorular sorar, öğretmenle iletişim halinde olur ve fikirleri tartışır.
Öğrenme ortamında analiz, sınıflama, çözme, bil bakalım gibi eylemler kullanılır.	Öğrenen, etkinliklere akılcı sorularıyla dahil olur kendini geliştirir.
Öğrenenleri grup etkinliklerine katılmaya ve birlikte çalışmaya yönlendirilir.	Öğrenen, öğrendikleriyle kendisinde var olan bilgi arasında bağ kurarak yeni öğrendiği bilgiyi kendisine kazandırmaya çalışır.
Birinci el kaynaklardan ve ilişkilendirilen fiziki malzemeler kullanılır.	Öğrenen kavram, bilgiyi arayış bularak, kendince analiz ederek, düşüncelerini ekleyerek, yaşantısıyla etkileşime girerek öğrendiği bilgiyi yapılandırır.
Etkinlikleri ve eleştirme zamanlarını, öğrenenin kendisine göre yapılandırması için yönlendirmelerde bulunulur.	Öğrenenlerden katılımcı olma, düşüncelerini söyleme, eleştirel fikirler sunma, planlandırma ve öğrendikleriyle hayatla bağlantı kurmaları gibi niteliklere sahip olması beklenir.

Öğrenen soru sorunca bir süre düşünmesine fırsat verilir.	
Öğrenenler için bilgiler arasında ilişki kurmaları için zaman verilir. Yeni bilgilerin farklı durumlara uyarlanmasına fırsat verilir.	
Öğrenenlerin yorumlarını ifade etmelerinde destekler.	
Öğrenenlerin eğitim programlarıyla bağlantılı öğrenmelerini sağlar.	

2.7. Öğrenme Döngüsü Yaklaşımı (The Learning Cycle Approach)

Öğrenme teorileri genelde öğrenme olayının oluşumu ve öğrenmenin beyindeki meydana geliş sürecini ortaya koymak için söylenen açıklamalar olduğundan, bu durumuyla öğretim ortamlarında kullanılamazlar. Bir öğrenme teorisinin öğrenme ortamlarında kullanılmasını sağlayan şekline *öğretim modeli* denir. Öğrenme döngüsü, yapılandırmacılığı temel alır, kavramsal değişimi çoğaltan bir öğretimsel modeldir. Öğrenme halkası öğrencileri merkeze alan öğrenmeleri destekler (Gök, 2012).

Öğrenme döngüsü yaklaşımı Piaget tarafından ortaya atılan akılsal süreçler üzerine geliştirilen bir öğrenme şeklidir. Çocuklar gelişimsel süreçte elde ettikleri bilgiyi sınıf ortamında tartışarak öğrenme olur (Caner, 2008).

“Öğrenme döngüsü modeli ilk olarak Robert Karplus tarafından önerildi. Bir öğretim yaklaşımı olarak 1970’li yıllarda ABD’de fen programını iyileştirme çalışmaları kapsamında, başlangıçta üç evreli olarak ele alınırken sonradan 5E öğrenme döngüsü 1989 yılında ABD’de biyolojik bilimler program çalışmasında öğretim yöntemi olarak geliştirildi. Daha sonraki geliştirme çalışmaları ile döngüdeki evre sayısı yediye yükselmiş ve modelin 7E sürümü önerilmiştir. Öğrenme döngüsü içerik ile ilgili öğrenci düşüncelerinin somuttan soyuta ilerlemesine yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır. Araştırmalar, öğrenme döngüsünün, yaratıcı ve eleştirel düşünme için öğrencileri teşvik etmesinin yanında, bilimsel kavramların daha iyi anlaşılmasını, bilime karşı olumlu tutum geliştirmelerini, bilimsel süreç becerilerinin iyileştirilmesini ve ileri düşünme yeteneklerinin gelişimini kolaylaştırdığını göstermektedir (Keleş, 2010).”

Öğrenme döngüsü, deneysel uygulamaları ile öğrencilerin kavramsal değişimlerine yardımcı olan bir öğrenme yaklaşımıdır. Öğrenciler öğrenme döngüsünün deneysel uygulamaları ile bilgi ve becerilerini yapılandırılarak anlamlı öğrenmeyi gerçekleştirirler (İlter, 2013).

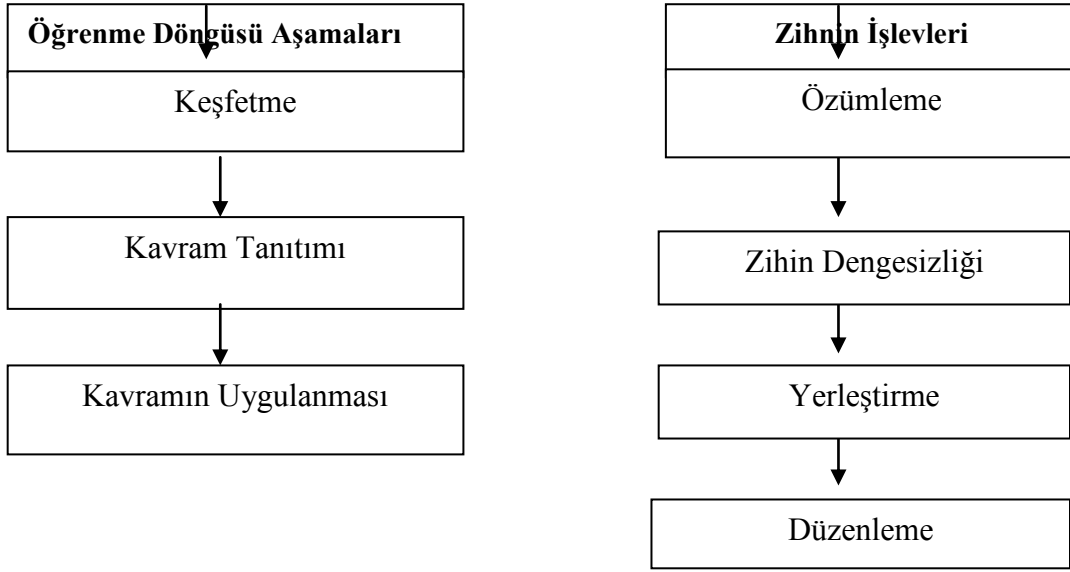
Tablo 4: Öğrenme Döngüsü Modelinin Aşamalarının Öğrenme Deneyimlerine Etkisi (İlter, 2013)

Sosyal Bilgiler Öğrenme Deneyimleri: Öğrencileri cesaretlendirmek için	
Keşfetmeye Giriş	Bilgi toplayarak, gözlem yaparak ve dikkatlere odaklanarak bilgileri hatırlama ve bu bilgileri önceki bilgilerle ilişkilendirme
	Öğrenciler Sosyal Bilgiler fikirleri üzerinde çalışırken anahtar sorular üretme
	Sosyal Bilgilerin yeni fikirlerine ilişkin ön bilgileri ortaya çıkarma ve sınıfa sunma
	Sosyal Bilgilerin yeni fikirleri ve ön bilgileri ile yüzleşme

Geliştirme	<p>Keşfetme aşamasının etkinlik sonuçlarını tartışma</p> <p>Sosyal Bilgilerin yeni fikirlerine ilişkin bağlantılar kurma</p> <p>Yeni fikirleri ne zaman ve nasıl ve hangi amaçlarla kullanıldığını açıklama</p> <p>Yeni fikir, model ya da somut örnekleri yeni durumlara uygulama</p> <p>Konu ile ilgili tekrarlı olmayan örnekleri kullanarak etkinlikleri uygulama</p> <p>Yeni fikirleri uygun bir şekilde kullanmak için gerekli adımları tanımlayarak bir sonraki aşamaya geçme</p>
Genişletme	<p>Birçok ilgili konuda yeni fikirleri uygulama</p> <p>Öğrenilen yeni bilgileri gerçek dünya olaylarına transfer etme</p> <p>Dersin bitiminde Sosyal Bilgiler gelişiminin özetini çıkarma</p>

2.8. 5E Öğretim Modeli

5E Modeli beş aşamadan oluşur. 5E ismi modelin her aşamasının İngilizce kelimelerinin baş harflerinden gelir. 5E öğrenme döngüsü modelinde öğrenme deneyimleri belli bir sırada olur. Burada öğrencilerin kavramlar hakkındaki bilgisini yapılandırabilmesi için zamana gereksinimi vardır ve onlara bu fırsat verilir (Hiçcan, 2008).

Şekil 4: Öğrenme Döngüsü ve Piaget'in Zihnin İşlevleri Modeli (Öztürk,2008)

5E Modeli; birey yeni bilgi öğrenirken var olan bilgilerini harekete geçirir, kendi bildikleri arasında bağ kurar kendisi tekrar yapılandırıldığını savunan Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımının ortaya koyduğu kurallar üzerine kurulmuş bir modeldir. 5E Modeli bilgilerin öğrenilmesinde gerekli birçok süreci içerir. Sorgulama öğrencinin kendi deneyimlerini açıklayabilmesi için önemlidir (Erşahan, 2007).

5E Modeli, öğrenenlerin daha anlamlı olarak öğrenmesini sağlar. Fen dersindeki yanlış öğrenmelerin giderilmesinde, kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesinde ve fene karşı olumlu tutum geliştirilmesinde etkili olacaktır (Özsevgeç, 2007).

5E Modeli yapılandırmacı, öğrenci isteğini artıran bir eğitim öğretim fikridir. Deneyimlerle öğrenmeyi amaçlar, bunu öğrencilerin dikkatini çekerek ve isteklerini artırarak yapar. İstekleri artan öğrenciler üst düzey düşünme sürecine katılırlar. 5E Modeline uygun ortamlar düzenlenmeli ve 5E Modeli öğretmene devamlı olarak öğrencinin var olan bilgilerini tanıma

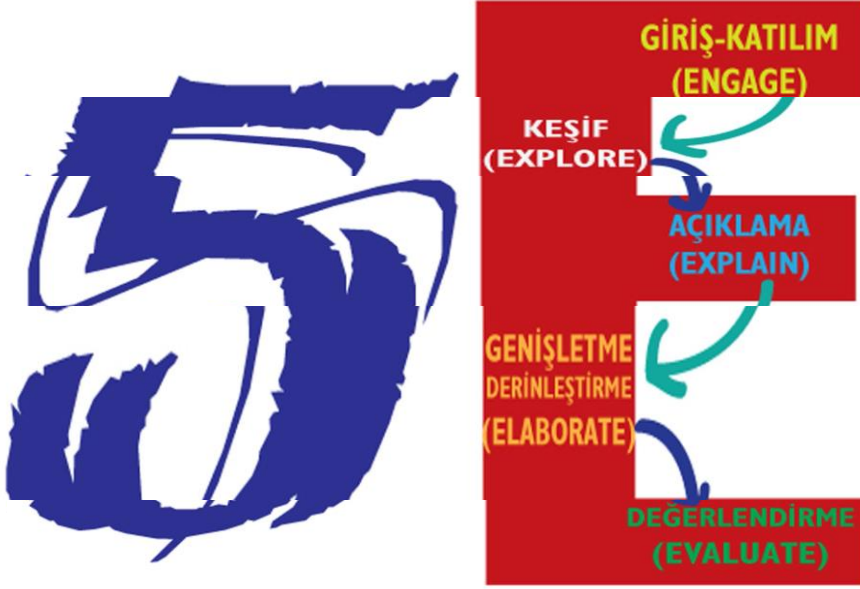
ve yeni kavramlar meydana getirmesine imkan verir. Ayrıca bu model, öğrenenlerin var olan yanlış bilgilerinin de düzeltmelerine yardımcı olur. Özellikle 5E Modeli yanlış öğrenmelerin olduğu konularda ders etkinliği hazırlanarak doğruyu öğrenmeleri sağlanarak öğrencilerin kendilerini daha iyi hissetmeleri sağlanarak, öğrencilerin derse olan istekleri daha artırılmış olacaktır (Hiçcan, 2008).

5E Modeli belli aşamaları olan yapılandırmacılığa dayanan uygulanabilirdir. Deneyimlerle öğrenmeyi sağlar, bunu öğrencileri istekli hale getirerek dikkatlerini çeker. Öğrenciler desteklendikçe üst düzey düşünme sürecine katılırlar. 5E Modelinde öğrenci kendiliğinden istekli hale gelmez öğrenme ortamı öğrencinin istekli hale gelmesini sağlayacak şekilde düzenlenmeli. Bu anlamda 5E Modeli öğretmen için yardımcı, öğrenme ortamını düzenleyen, işlevi zamana bölen bir modeldir (Ziyafet, 2008).

5E öğrenme modelinin temeli 1967 yılında ortaya atılan, üç aşama olarak geliştirilen (keşif, açıklama ve genişletme) temel amaç öğrencinin öğrendikleriyle gerçek yaşantılar geçirmesidir. Daha sonra 3E Modeli 5E Modeli oldu. (Feyzioğlu ve Ergin, 2012). 5E Modeli yapılandırmacı bir yapıya sahip, öğrencilerin deneyimlerini inşa etmesine fırsat verir.

2. 9. 5E Modelinin Aşamaları

Şekil 5:5E Modeli ve Aşamaları

2.9.1. Dikkat Çekme- Giriş (Engage-Enter)

Bu aşamanın amacı; Birey hayal gücü etkisi ile motivasyonu sağlar, ilgisini çektiği durum zihninde yaplanır ve bu duruma veya probleme odaklanır. Bu basamakta, öğrencinin ön bilgilerine ulaşmada, öğrenciye yöneltilen sorular önem taşımaktadır. Dikkatle hazırlanan ve öğrenciye yöneltilen bu sorular, öğrencideki merakı uyandırmada ve ilgi alanlarını belirlemede etkin rol üstlenmektedir. Bu basamaktaki aktiviteler geçmiş durumlarla eşleşip ve gelecek aktivitelere ortam hazırlamalıdır. Bu ilişki kavramsal, işlemsel veya davranışsal olabilir. (Kanlı, 2007). Kurulan bu bağ dikkat çekme basamağını etkin kullanım açısından önem taşır. Bu basamakta aynı zamanda, günlük hayattan birtakım örnekler verilerek giriş sağlanabilir çeşitli deney, gösteri ve benzer etkinlikler de yapılabilir. Ayrıca farklı bir olayla öğrencileri karşı karşıya bırakarak dikkat çekme basamağı daha etkin bir şekilde gerçekleştirilebilir (Türker, 2009).

Öğretmen öğrencilerin ön bilgilerini ortaya çıkartır. Öğretmen öğrencilerin yeni kavramla meşgul olmalarını sağlar. Öğrenci geçmişle mevcut bilgi arasında bağlantı kumaya başlar ve kavramları düzenler (Bybee, 2009).

Şekil 6: Dikkat Çekme Aşaması

Burada önemli olan öğrencilerin konuyu ilgisini çekmektir. Eğer biz öğretimi, dünyada satılacak bir ürünün pazarlamasına benzetirsek, ilk olarak müşterilerin dikkatlerini çekmemiz gerekir. Dikkatleri çekilmedikçe ürünü almaya ihtiyaç duymazlar. İhtiyaçlarının farkında olmadıklarında onları ihtiyaç duymaları için motive ederiz (Mercan, 2012).

Öğretmen, sorularla çocukların dikkatini derse yönlendirir. Ön değerlendirme etkinlikleriyle çocukların var olan bilgi düzeylerini tespit eder (Metin ve Özmen, 2009).

Tablo 5: Giriş Basamağında Öğretmen Öğrenci Davranışları (Kurt, 2012)

Öğrenci	Öğretmen
Önceki bilgileri hatırlar.	Problem yaratır.
İlgisi vardır.	Sorular sorar.
Şüphe ve dengesizlikle tanışır.	Tutarsızlıkları ortaya çıkarır.
Soruları vardır.	Şüphe ve dengesizliği giderir.
Çözülecek problemleri tanımlar.	Önceki bilgileri değerlendirir.

2.9.2. Keşfetme (Exploration)

Piaget'nin teorisine göre bu zaman dengesizlik zamanıdır. Öğrencilerde öğrenme ve hipotezlerin oluşması için bir fırsattır (Mercan, 2012). Öğretmen öğrencilerin yeni öğrendikleriyle geçmişteki yanlışları düzeltmelerine yardım eder. Öğrenci deneyimler yaşar. Öğretmen öğrencilerin yeni fikirler üretmesinde ön bilgilerini kullanmalarına yardım eder (Bybee, 2009).

Çocuklar araştırma yöntemiyle durumu veya olayı keşfederler. Belirlenen çerçeve içinde rahatça tahminlerde bulunurlar. Açıklamaya çalıştıkları olay veya durumları tartışırlar. Öğretici çocukları dinler ve birlikte çalışmaya özendirir (Metin ve Özmen, 2009).

Öğrenen öğretim malzemeleri ve ödevi ile iç içedir. Birlikte çalışarak sosyalleşmeyi sağlayan durumlar oluşur. Öğreten öğrenme malzemeleri temin ederek yönlendirici görev üstlenir. Rehber konumundadır (Gül, 2011).

Keşfetme aşaması süresince öğrencilere öğretmen doğrudan talimatlar vermeksizin birlikte çalışmak için fırsatlar vermelidir. Öğrencilerin sorular sormasına ve gözlemler yapmasına yönelik kolaylaştırıcı bir şekilde davranılması gerekmektedir. Piaget'nin teorisinde bu aşama dengesizlik zamanıdır. Dolayısıyla öğrencilerin kafası karıştırılmalıdır (şaşkın hâle getirilmelidir). Keşfetme faaliyeti olarak devam eden bu aşama, dersteki kavram ve fikirlerle ilgili olarak öğrencilerin deneyimler yaşamasına yardımcı olunur. Öğretmen direkt bir talimat vermeden öğrencilerini birlikte çalışmaya ve etkileşim kurmaya teşvik eder. Öğrenciler, materyal kullanımı ve fikir yürütme konusunda temel bilincinin geliştirilmesi amacıyla gözlem, araştırma ve kavramsal sorgulama gibi bilimsel süreç becerilerini kullanır. Bu aşama öğrencilerin konu ile ilgili tahminler öne sürmeleri ve hipotezleri test etmeleri ve / veya yenilerini oluşturmaları, alternatifleri denemeleri ve akranları ile tartışmaları, gözlemleri, fikirleri ve alınan kararları kayıt etmeleri açısından iyi bir fırsattır. Bu aşama: katılıma oyun ile başlama, beyin fırtınası tekniği ile muhtemel alternatifleri oluşturma, araç gereçlerle uygulama yapma, belirli bir olguyu gözleme, problemle meşgul olma ve olası çözüm stratejileri geliştirme, bir model tasarlama, başkaları ile çözümleri tartışma, veri toplama ve bunları organize etme, deneyi düzenleme ve yürütme, uygun kaynakları seçme, tartışmaya katılma, seçimleri değerlendirme, riskleri belirleme ve sonuçlandırma, bir araştırmanın parametrelerini tanımlama belirleme gibi aşamalarda oluşur (İlter, 2013).

Tablo 6: Keşfetme Basamağında Öğretmen Öğrenci Davranışları (Kurt, 2012)

Öğrenci	Öğretmen
Hipotezler kurar ve öngöründe bulunur.	Soru sorar ve araştırır.
Kaynakları ve materyalleri inceler.	Gerektiğinde model oluşturur.
Tasarlar ve planlar.	Önerilerde bulunur.
Veri toplar.	Kaynak sağlar.
Olasılıkları araştırır.	Anlamayı ve süreci değerlendirir.

2.9.3. Açıklama (Explanation)

Öğrenci tarafından açıklanacak kavram, öğretmen gözetiminde ve yönlendireceği sorular ışığında oluşur. Bu aşamada öğretmen, öğrencilerin birtakım, yanlış kavramlar geliştirmelerine engel olur. Öğrenenlerin noksan bilgileri tamamlanır ve hatalı bilgiler doğrularıyla değişimi sağlanır. Önce öğrenciden açıklama beklenir sonra da öğretmen bilimsel olarak açıklama yapar. Açıklama basamağı, öğrencinin kendi keşfinin, kelimelerle ifadesidir. Burada birey hem durumu öğrenmiş hem de içselleştirmiş olur. Bu aşamada genelde öğretici sözel anlatım kullanır fakat görsel materyallere de yer verilebilir. İfade etmekle konuşmak bir değil. Bu nedenle açıklama öncelikli basamaklardan biridir. Çünkü bundan sonra öğrenenler kendilerine yeni bilgiler meydana getirecektir (Türker, 2009).

Öğrenciler kavramları kendi deneyimleriyle açıklar. Öğretmen doğrudan kavramları tanıtır. Öğrencilerin kavramları doğru öğrenmelerini sağlar (Bybee, 2009).

Şekil 7: Açıklama Aşaması

Çocuklar belirlenen konuyu öğretici önderliğinde açıklayıp, tanımlamaya çalışırlar. Öğretici yaptığı açıklamalarla çocukların konuyu derinlemesine ele almalarına yardımcı olur. Çocuklar var olan bilgi düzeylerine uygun ifadelerde bulunurlar. Öğretici çocukların noksan ya da hatalı bilgilerini doğrularıyla değiştirmesine yardımcı olur (Metin ve Özmen, 2009).

Bu basamak öğretmenin öğrenenlerin keşiflerini bir araya getirerek açıklamalarda bulunmalarını ve yeni bilgiler oluşturmalarına yardımcı olduğu basamaktır. Öğrenenler kendi öğrendiklerini açıklarlar. Açıklama basamağı, öğretmen tarafından öğrenenlerin deneyimlerinden yola çıkarak kendi kelimeleriyle, kavramların sunulduğu ve açıklandığı aşamadır (Gök, 2012).

Açıklama; kavram, süreç ve becerilerin açık ve anlaşılır bir hâle geldiğı eylem ya da işlem aşaması anlamına gelmektedir. Açıklama süreci, öğrenme yaşantıları için öğrenci ve öğretmenlere ortak bir kullanım sağlar. Bu aşamada, öğretmen öğrencilerin giriş ve keşfetme aşamasındaki dikkatlerine yön verir. İlk olarak, öğretmen öğrencilerden açıklamalar yapmasını ister. İkinci olarak; öğretmen doğrudan bilimsel veya teknolojik olarak konu ile ilgili açıklamaları yapar. Açıklamalar, araştırmaya dayalı yaşantılar için ortak bir dil oluşturmanın ve düzeninin sağlanması yollarıdır. Öğretmen öğrencilerin konu ile ilgili açıklamalarını, bu aşamanın başlangıcına dayandırmalı ve net bir şekilde açıklamaları öğretim modelinin “Giriş” ve “Keşfetme” aşamalarındaki deneyimler ile bağlantı kurmayı sağlamalıdır. Bu aşamadaki anahtar durum; konuya ilişkin kavramların, süreçlerin, bilgi ve becerilerin açık bir şekilde sunulması ve doğrudan doğruya sonraki aşamada devam edilmesidir (İlter, 2013).

Tablo 7: Açıklama Basamağında Öğretmen Öğrenci Davranışları (Kurt, 2012)

Öğrenci	Öğretmen
Kavrayışları netleşir.	Dönüt sağlar.
Dönüt için kavrayışları paylaşır.	Soru sorar, yeni problemler ve sorunlar yaratır.
Genellemelere ulaşır.	Olası yöntem için model olur ya da önerilerde bulunur.
Olasılıkları yansıtır.	Alternatif açıklamalar önerir.
Yeni açıklamalar arar.	Açıklamaları genişletir ya da netleştirir.
Açıklamalar için farklı yöntemler kullanır (yazma, resim vb.).	Açıklamaları değerlendirir.

2.9.4. Bilgi Derinleştirme (Elaboration)

Öğrenciler derinleşme aşamasında öğrendikleri bilgi ve kavramları daha derinleştirerek hayatta karşılaştıkları sorunları çözerek yeni durumlara uygulamaya çalışırlar. Öğrencilerin bulduklarıyla, edindikleri kavramları, bilgileri hayatlarındaki yaşadıkları bir takım sorunları çözmeye kullanma aşamasıdır derinleştirme. Öğretmen, öğrencilerin bu aşamada daha çok görev almalarını bekler. Öğrenciler, bilgilerini yeni durumlara uygulamaları konusunda cesaretlendirilir. Bu şekilde öğretmen öğrencinin bilgi düzeyi hakkında daha fazla bilgi edinir. Burada önemli olan bilgilerin normal yaşantıya uyarlanmasıdır. Öğrencinin bilgilerini sergilediği aşamadır. (Nas, Çoruhlu ve Çepni, 2010). Öğrenciler kavramları ve becerilerini genişletir. Öğretmen öğrencilerin yeni deneyimlerle karşılaşmasını ve öğrendiklerini farklı durumlara uygulamasına zemin hazırlar (Bybee, 2009).

Tablo 8: Derinleştirme Basamağında Öğretmen Öğrenci Davranışları (Kurt, 2012)

Öğrenci	Öğretmen
Edindiği bilgileri yeni hallerde uygular.	Yeni etkinlikler yaparak öğrenenlerin bilgilerini farklı durumlara uygulamasına imkan sağlar.
Öğrenen var bilgileriyle sorunları çözümler.	Öğrenenlerin yeni durumlarda kendilerini geliştirmelerini sağlar.
Bilgiler diğer öğrenenlerle paylaşır.	Öğrenenler analiz etmeye yönlendirilir.

2.9.5. Değerlendirme (Evaluation)

Değerlendirme her basamakta yer almaktadır. Değerlendirme aşaması, öğrencilere kendi anlayış düzeylerini ve kabiliyetlerini değerlendirmeye teşvik eder ve öğretmenler için, eğitim hedeflerini gerçekleştirme yolunda öğrencilerin kaydettikleri ilerlemeyi değerlendirme fırsatını sunar. Genellikle öğretici gözlemler, yoruma dayalı sorular sorar. Bu basamak öğrencinin öğrendiklerini geliştirdiği basamaktır. Sonuç olarak yeni öğrenilenlerin değerlendirilerek neticeye varılır (Gül, 2011). Öğretici öğrencilerin kendi ilerleme düzeylerine göre değerlendirir. Öğrencinin hedefe ulaşabilirliğine değerlendirilir (Bybee, 2009).

Bu aşamada öğrencilerin öğrenme döngüsü modeli etkinlikleri esnasında kavramsal anlayışlarında, bilimsel süreç becerilerinde, tutum ve davranışlardaki değişimler gözlemlenir ve süreç gelişimindeki değişimler ortaya çıkartılır. Değerlendirme, öğrencilerin içerik bilgi düzeyinin, bunları kullanımının, elde edilen bilgilerin, kayıtların ve tartışmalara katılımın tespit edilmesidir. Değerlendirme, öğrenme döngüsünde bir veya birden fazla aşamada gerçekleşebilir ya da döngü tamamlandıktan sonra yapılabilir. Öğretmen derinleştirme aşamasından sonra formal bir değerlendirmeye gidebilir. Öğrenme sürecinde öğrencilerin

kavramsal anlayışları ve değişimleri metabilşsel becerilerin etkin kullanımı gerektirir. 5E öğrenme döngüsü modelinin öğrencilerin kültürel farklılıkların gerçek dünyaya ilişkin bilgi ve becerilerin yeniden inşa edilmesinde birçok fırsatlar yarattığını bu sayede öğrenenlerin sadece bilişsel yeteneklerin gelişimine değil, aynı zamanda sosyo-kültürel ve duygusal gelişimlerine de katkı sağlar (İlter ve Ünal, 2014).

Tablo 9: 5E Modelinde Yapılabilecek Etkinlikler ve Değerlendirme (Özsevgeç, 2007)

Aşamalar	Etkinlikler	Değerlendirmenin Amacı	Değerlendirmenin Tipi
Girme	Gösteri, okuma, serbest yazı, grafikleri organize etme ve beyin fırtınası oluşturmak.	Yanlış kavramları belirleme ve önceki bilgileri harekete geçirmek.	Grup tartışması, görüşmeler, günlükler tutma, kompozisyon, gözlem.
Keşfetme	Araştırma-sorgulama ortamı oluşturmak, kaynaklardan bilgi toplama, problem çözmek, bir yöntem oluşturmak.	Öğrencilerin bireysel ve grup halinde nasıl çalıştıklarını bulmak. Problem çözmeye karşı olan yaklaşımları belirlemek.	Öğrencinin gözlenmesi, derinleştirici sorular sorma, günlükler tutma.
Açıklama	Öğrenciyi analiz etmek, düşünce ve fikirleri kanıtlarla desteklemek, yapılandırılmış sorgulama yapmak. Tartışma içine girmek. Karşılaştırma, sınıflama ya da yanlış analiz gibi aktiviteler yapmak.	Kavramsal anlamayı değerlendirmek.	Formal testler, kavram haritaları, tartışmalar, görüşmeler ve yazılı denemeler.
Derinleştirme	Problem çözme, karar verme, deneysel sorgulama, düşünce yeteneği aktiviteleri geliştirmek. Aktivitelerin sonucuna göre karşılaştırma, Sınıflandırma yapmak.	Kavramsal anlamının yeni durumlara uygulanışını değerlendirmek.	Laboratuvarda uygulamalı çalışmalar ve yeni problemler çözme.
Değerlendirme	Yukarıda önerilen aktivitelerden herhangi birisi, değerlendirme aracı geliştirme, test, performans değerlendirme, ürün üretmek, günlük tutmak, portföy tutmak.	Öğretimin etkililiğine karar verme.	Öğrenmenin gerçekleşip gerçekleşmediğine karar vermek için tasarlanmış formal değerlendirmeler.

3. LİTERATÜR TARAMASI

3.1. Türkçe Çalışmalar

Kör (2006) çalışmasında, yaptığı çalışmasında beşinci sınıflarla çalışmıştır. Fen konusu üzerinde iki grupla çalışmıştır. Çalışma üç hafta sürmüştür. Toplam altmış kişidir. Veriler kavram testi, mülakat ve gözlemlerden elde edilmiştir. Testler öntest ve sontest olarak uygulanmış ve sonuçlar karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma t testi ile yapılmıştır. Gruplar arası anlamlı farklı bulmak için bağımsız t testi, grupların kendi içlerinde anlamlı farkı bulmak için bağımlı t testi uygulanmıştır. Bulgular öğrencilerin konu hakkında kavram yanlışları olduklarını gösteriyor. Kavram yanlışlarının giderilmesinde yapısalcı yaklaşımın geleneksel yöntemle göre daha etkili olduğu görüldü. Sonuçlara bakılarak fen öğretimin diğer konularında da bütünleştirici öğrenme yaklaşımının kullanılması önerilmiştir.

Özsevgeç (2006) yaptığı çalışmada beşinci sınıflarla çalışmıştır. Fen konusu çalışmıştır. Çalışmanın verileri başarı testi, tutum anketi, sınıf içi gözlemler ve öğrenci mülakatlarından elde etmiştir. Uygulama sonrasında veri sonu sonuçları deney grubu lehine olmuştur. Fakat deney grubunun tutumlarında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Grup çalışmasında öğrenci ürün dosyası motivasyonu sağlamada iyi olduğu belirtilmiştir. Araştırmada 5E Modeline uygun malzemenin kalıcılık ve tutum üzerinde etkinin süresinin tespit edilmesi önerilmiştir.

Özsevgeç (2007), yılında yaptığı çalışmasında fen dersinde beşinci sınıflarla çalışmıştır. Fen dersi üzerine çalışmış. 14 öğrenci üzerinde deneysel çalışma yapılmış. Daha sonra 34 kontrol grubu, 37 deney grubu olan toplam 71 öğrenci üzerine uygulanmış bir çalışmadır. Veriler kavramsal anlama testleri, başarı testler, tutum anketlerinden, gözlemlerden ve mülakatlardan elde edilmiştir. Çalışma sonucunda geliştirilen materyalin başarıyı artırdığı ve tutumlara olumlu etkilediği tespit edilmiştir.

Yaşar ve Duman (2007) çalışmasında öğrenciler eğitildiği için yanlış ve hataları kendileri düzetebileceğini belirtmiştir. Çalışmada araştırmaya dayalı öğretim yöntemi ve 5E Modeli tanıtılmıştır. Çalışma sürecinde öğrenme, öğretmen ve öğrenci rolleri üzerine durulmuştur. Türkiye’deki derslere uygun etkinlikler yapılmıştır. Haftada iki saatten toplamda dört saat çalışılmıştır. Öğrenciler kendi zevkleri doğrultusunda ders kitabı dışında bir kaynakla çalışmıştır. Öğrenciler deney yapmaktan hoşlandıklarını, kendi masalarında grup arkadaşlarıyla yaptıkları deneyleri daha iyi kavradıklarını açıkladı. Öğrenciler dördüncü adım sonunda kendileri daha iyi hissettiğini ve katılımın arttığını ve eğlenerek öğrendiklerini belirtti. Çalışma sonucunda öğrencilerin bilimsel süreç becerilerini kullanmada iyileştiklerin, bilgiyi çok yönlü elde ettiklerini, kaynağı, arkadaşlarını ve kendisini daha objektif değerlendirdiğini gözlemlediğini belirtmiştir.

Caner (2008) Bu araştırma; Balıkesir iline bağlı üç farklı köy ilköğretim okulunda 2006-2007 eğitim – öğretim yılında öğrenim gören, 60 beşinci sınıf öğrencisi ile yürütülmüştür. Sınıflardan biri deney grubu diğer ikisi kontrol grubudur. Araştırmada veri toplama aracı olarak; “Canlıların Sınıflandırılması” konusuyla ilgili kavram yanlışlarını tespit etmek için hazırlanan bir anket, görüşme formu yaklaşımı ile yapılmış bir görüşme ve verilen cevapların analizi için analiz tabloları kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak, bilgisayar destekli materyalle desteklenen ve 5E Modeline göre tasarlanan yapılandırmacı öğrenme ortamının, “Canlıların Sınıflandırılması” konusu kavramlarının öğretiminde başarıyı yükselten ve mevcut kavram yanlışlarının büyük bir bölümünü giderici etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Keleş (2009) Bu çalışmada, 5E Modeline uygun etkinlikler yapıldı. Önce pilot çalışma yapıldı daha sonra çalışma uygulandı. İki gruba ayrıldı çalışma grubu. Yapılan etkinliklerin başarıyı artırdığı belirlenmiştir.

Süzen (2009) Bu çalışmada ön test-son test kontrol grubu deseni kullanılmıştır. Çalışmanın örnekleme için rastgele iki sınıf seçilmiştir. Çalışmanın örneklemini, 64 ilköğretim dördüncü sınıf öğrencisi, evrenini ise bu öğrencilerle benzer özellikler gösteren Ankara ilindeki diğer

dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın hipotezini test etmek için ilişkili ve ilişkisiz örneklem için t-testi analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarında, yapısalcı öğrenme modeline dayanan 5E metoduyla eğitim verilen öğrencilerin, akademik başarılarının, geleneksel metotlarla eğitim verilen öğrencilerin akademik başarılarından anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur.

Türkmen (2009) çalışmasında iki grup oluşturmuştur. Çalışma fen ve teknoloji dersinde yapılmıştır. 97 öğrenci katılmıştır. Üç hafta içinde dört saatlik bir kurs yapılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının karşılaştırılmasında 5E Modelinin daha başarılı olduğu belirtilmiştir.

Abken ve Köseoğlu (2010) çalışma öğretmen adaylarına uygulanmış.29 tane öğrenciye uygulandı. 5E Modeline uygun etkinlikler düzenlendi ve sonuç olarak 5E Modelinin fen dersinde başarıyı artırdığı gözlemlenmiştir.

Keleş, (2011) Bu çalışmada ilköğretim öğrencileri toplam 124 kişiden oluşmaktadır. Çalışma konusu çevreyle ilgili ayak izi. 5E Modeline göre planlanan dersi işlemiştir. Araştırmada, deneysel yöntem kullanılmıştır. Verilerin analizinde ilişkili örneklem için t-testi kullanılmıştır. Sonuçta öğrencilerin çevreyle ilgili ayak izinin azaldığı belirtilmiş. Bu durum sınıf düzeylerine ve cinsiyete göre farklılık gösterdiği ifade edilmiştir

Bilgin, Coşkun ve Aktaş (2012) çalışma fen dersinde uygulandı.öğrencilerin sorgulayıcı düşünceleri değerlendirilmiş. Çalışma grubu ikiye ayrılmış. Sorgulayıcı düşünenlerin daha başarılı olduğu gözlemlenmiş.

Polat ve Baş (2012) alışma grubu ikiye ayrıldı. 5E Modeline uygun etkinlikler dzenlendi. Etkinliklerin uygulandığı grubun daha başarılı olduğu gözlemlenmiştir.

3.2.Yabancı alışmalar

Levitt, (2002); alışmasında “Burun Bilir” adlı bir konuyu 5E Modeline göre planlamış. Öğretmenler soruları öğrencilerin kavramları öğrenmesi için kullanmışlar. Öğrenciler rahat. Öğretmenler onları sorularla yönlendirerek kolay öğrenmelerini sağlar. Öğrencileri soru sormaya teşvik eder. Soru sormanın önemi belirtilir. Soruların ğrenmeyi sınırlamadığı, öğrenmenin hatırlanmasında ve dersin planlamasında aktif olduğu belirtilmiş. Yapılan ders planlarıyla 5E Modelinde soru sormanın yeri ve önemi gösterilmeye çalışılmış.

Valanides, (2002) “Aspects of Constructivism” adlı çalışmasında deneysel yöntem kullanmıştır. alışmasını 23 kişiden oluşan altıncı sınıf öğrencilerden oluşturmuştur. Sosyal yapısalcı öğrenmeyi dikkate alarak, bilgiyi yapılandırmada arasındaki karşılıklı etkileşimin, ğretmen ve fiziksel ortamın etkisi incelemiştir. Öğrenciler için tartışma ortamı dzenlenmiştir. Sınıf küçük gruplara ayrılmıştır. Her grup kendi fikrini sunmuştur. Deneysel alışmalar yapmıştır. 80 dakikalık oturumlar dzenlenmiştir. Bu tartışmalar videoya kaydedilmiştir. Daha sonra bu video kayıtları analiz edilmiştir. Çalışma sonunda öğrencilerin deneysel çalışmaya olumlu tutum geliştirdikleri, öğrencilerin daha sosyalleştiğini, konuya karşı öğrenme isteklerinin arttığı gözlenmiştir.

Boddy,Watson ve Aubusson (2003) “A Trial of the Five Es: A Referent Model for Constructivist Teaching and Learning” adlı çalışmasında, 5E Modeline dayalı bir ünite çalışması geliştirilmiş ve 3. sınıflara uygulanmıştır. 10 ğrenci çalışmanın hem katılımcısı hem de rneklemi oluşturmuştur. Geleneksel yöntemle 5E Modeli karşılaştırılmıştır. Öğrencilerle röportaj yapılmış ve işlenen dersler videoya kaydedilmiştir. Bu çalışmada 5e modelinin hangi şekillerde nasıl uygulanacağı hakkında da bilgi verilmiş. Araştırma

sonucunda, 5E Modeline dayalı ünite çalışmasının öğrencilerin hoşlarına gittiği tespit edilmiştir. Aynı zamanda 5e modelinin öğrencilerin üst seviyede düşünme kabiliyetini geliştirdiği tespit edilmiştir.

Clark (2003) “Soils Ain’t Soils” adlı çalışmasında ilkokul üçüncü sınıf öğrencileriyle çalışmıştır. “Toprak nedir ve neden yapılmıştır?” sorusuna yanıt aramışlardır. 50 dakikalık derslerle toplam 4 saat çalışmıştır. Çalışmasını 5E Modeline göre yapmıştır. Çalışma sonunda, 5E Modelinin öğrenci isteklerini, ilgisini ve derse katılımı artırdığını, fakat 5E Modeline göre yapılan dersin süresinin çok uzadığını ve bunun da öğretmenleri endişelendirdiğini, öğretmenler tarafından ders süresinin uzun olması Geleneksel Yöntemlerin daha iyi olduğu inancı oluşturduğunu belirtmiştir. Bunun yanın da 5E Modeline temelli derste üniteye başlamadan önce dersin önceden öğrenci bireysel ihtiyaç ve ilgileri düşünülerek çok iyi planlanması gerektiğini, öğretmen bu modelde öğretmen sonuçları daha çabuk ede edeceği gibi ileri ki senelere de adapte edebilir.

Newby (2004) “Using Inquiry To Connect Young Learns To Science” adlı çalışmasında bir öğretmenin Sosyal Bilgiler dersi için yaptığı çalışmalar ve bu çalışmaların ikinci sınıf öğrencilerini nasıl etkilediğini açıklamaktadır. Öğretmen üç gün öğrencileri dışarı çıkarır ve havayı gözlemlenmelerini istemiştir. Dördüncü gün öğretmen öğrencilerden dün ve bugünü havanın rüzgârını karşılaştırmalarını ister onları düşündürür, karşılaştırmalar yapmasını sağlamıştır. Çalışma sonunda rahat hissettiklerini ve deneysel aktivitelerle öğrenci başarısının daha da yükseldiğini belirtmiştir.

Wilder ve Shuttleworth (2004) “Cell Inquiry: A 5E Learning Cycle Lesson” adlı çalışmasında 5E Modelini kullanarak hücre çalışması yapmıştır. Lise öğrencileriyle. Biyoloji-1 dersinde 80 dakikalık bir çalışmadır. 5E Modelinin her aşamasına aktiviteler yapılmış ve değerlendirme olarak kavramlarla ilgili doğru anlayış kazanıp kazanmadıklarına bakılmıştır. 5E Modeli özetlenmiştir. 5E Modelinin giriş aşamasında Geleneksel Yöntemleri yeniden

yapılandırarak öğrencileri motive ettiği, bilgileri uygulamaya olanak sağladığı ve lise öğrencilerine hitap ettiği belirtilmiştir.

Kim (2005) “The Effects of a Constructivist Teaching Approach on Student Academic Achievement, Self-Concept, and Learning Strategies” adlı çalışmasında yapılandırmacılık kuramının öğrenci akademik başarısına, benlik tasarımlarına ve öğrenme stratejilerine etkisini araştırmış. Grubu deney ve kontrol diye ikiye ayırmıştır. Deney grubuna yapılandırmacı yaklaşımla kontrol grubuna Geleneksel Yöntemle ders anlatmıştır. Çalışma sonunda yapılandırmacı yaklaşımının öğrencilerin akademik başarılarına olumlu etki yaptığı, benlik tasarımların ve öğrenme stratejilerine etki etmediğini belirtmiştir.

Brown (2006) “What’s Bugging You? A 5E Learning Cycle Introduces Insect Classification.” adlı çalışmasında ilköğretim öğrencilerine böcek kavramını 5E Modeli dayalı bir öğretim modeli geliştirmiştir. 5E Modelinin her aşamasında yaptıklarından bahsetmiştir. Girme aşamasında öğrencilerin böcek kavramıyla ilgili ön bilgilerini yoklamış ve öğrencileri çeşitli hayvanların olduğu müzeye götürmüş ve öğrenciler orada hayvanları gözlemlerine göre sınıflamaya çalışmıştır; uçanlar uçamayanlar gibi. Keşif aşamasında, öğrenciler 3-4 erli gruplar halinde belirli bir alanda keşfe çıkmıştır. Bu alanda buldukları böcekleri toplarlar ve bunların resimlerini çizerek incelemeye başlamıştır. İzlenimlerini tabloştürmüştür. Açıklama aşamasında, böcekler hakkında öğrencilerin bilgi toplaması (internetten) için 20 dakika verilmiştir. Öğrencilerin çizimleri üzerinde incelemeler yapılarak böceklerin özelliklerinin belirlenmeye ve böcekleri sınıflamaya çalışmıştır. Yaptıklarıyla bilim adamlarının yaptıkları sınıflamayı karşılaştırmıştır. Derinleştirme aşamasında, öğrendiklerinden yola çıkarak öğrencilerden modeller oluşturmaları istenmiştir. Değerlendirme aşamasında ise, formal öğrenmeden bahsedilmiş ve değerlendirmenin öğretmen tarafından bireysel olacağı, değerlendirmenin her aşamada önemli olduğu belirtilmiştir. Öğrencilerin çizerek böceklerle temas da bulunması bazı öğrencilerin böcek korkusunu yendiği de belirtilmiştir.

Campbell, (2006) “The Effects Of The 5E Learning Cycle Model On Students’ Understanding Of Force And Motion Concepts” çalışmasında 5. sınıf öğrencilerin hareket ve kuvvetle ilgili kavramları 5E Modelini kullanarak nasıl kavradıklarını araştırmaya çalışmıştır. 14 hafta süren çalışma başlamadan önce öğrencilere ön test uygulanmıştır. Çalışma sonunda son test uygulanarak kavramları nasıl anladıkları analiz edilmeye çalışılmıştır. Çalışma sonunda öğrencilerin kağıt üzerinde ya da yapılan mülakatlarda yeterli olmadıkları görülmesine rağmen kuvvet ve hareketle ilgili bilgilerinin arttığı gözlenmiştir. Öğrencilerin fen dersini kitaptan öğrenmenin iyi bir yol olmadığına inandıkları tespit edilmiştir.

Yoon ve Onchwari (2006) “Teaching Young Children Science: Three Key Points” adlı çalışmasında okul öncesi öğrencilerle çalışılmış. Bu çalışmada okul öncesi öğretmenlere fen öğretimin üç önemli nokta açıklamıştır. Bu noktaların öğrenci gelişimi-bireysel farklılıklar ve öğrencinin sosyo-ekonomik düzeyi olduğu açıklanmıştır. Okul öncesinde öğretmenin fen uzmanı olmasına gerek olmadığı bu üç kritere uyararak; öğretmenin 5E Modeline uygun dersi planlaması, öğrenciyi yöneltecek-düşündürecek sorular sorması ve zenginleştirilmiş ortamlar sağlamanın yeterli olacağını belirtmiştir.

Orgill ve Thomas (2007) “Analogies and The 5E Model” adlı çalışmasında 5E Modelinin her basamağında benzetmelerden yararlanılması gerektiğini belirtmiştir. Fen bilgisi dersindeki soyut konuların benzeşimle somutlaştırılması gerektiği üzerine durmuştur. Her aşama için örnek durumlar belirtmiştir. 5E Modeli ve benzeşime dayalı işlenen dersin öğrenciyi motive ettiğini ve bu benzeşimlerin günlük hayatla ilişkilendiğinde verimli ders ortamlarının oluştuğunu, öğrencilerde anlamlı öğrenmelerin olduğunu açıklamıştır.

Schlender, Blanke, Mecca (2007) “Using the 5E Learning Cycle Sequence with Carbon Dioxide” adlı çalışmasında sekizinci sınıf öğrencileriyle karbon dioksit konusunu çalışmıştır. Konuyla ilgili etkinlikler tasarlamış, öğrencilere uyguladığı aktiviteler; giriş aktiviteleri ile ölçme, veri toplama, veri analizi, medya ve internet araştırması, araştırma dizayn ve rapor

yazmaya yöneliktir. 5E öğrenme Modelinin, öğrenciye öğrenmeye heyecan duymasına ve karmaşık bilgileri yapılandırmasında yardımcı olduğunu belirtmiştir.

Stephen ve Huziak-Clark (2007) “Tip-to-Tail: Developing a Conceptual Model of Magnetism with Kindergartners Using Inquiry-Based Instruction” adlı çalışmasında 2 tane anasınıflı toplam 58 öğrenci ile mıknatıs konusu çalışmıştır. Anasınıflı öğretmenleri 20 yılı aşkın görev tecrübeleri var. Üç araştırmacıyla hazırlanmış görüşme soruları kullanılmıştır. Derse başlamadan rastgele seçilen 18 öğrenciyle görüşülmüştür. Daha sonra da ders bitiminde yine rastgele seçilen 28 öğrenci ile görüşülmüştür. Görüşmeler video kaydedilmiştir. Araştırmacılar öğrencilerin sözel ve yazısal tüm verilerini kaydetmişler kodlayarak önce-sonrası diye analiz etmiştir. Çalışma sonrasında öğrencilerin çizimleri ve verdikleri yanıtlarla konuyu anladıklarını belirtmiştir.

Hokkanen (2011) “Improving student achievement, interest and confidence in science through the implementation of the 5E learning cycle in the middle grades of an urban school” çalışmasında Fen dersinde 5E Modelinin öğrencilerin başarısına, ilgisine ve öz güvenine etkisini araştırmıştır. Bu amaca yönelik planlar düzenlemiş ve 6 hafta boyunca öğrencilere uygulamıştır. Çalışma sonucunda 5E Modelinin öğrencilerin başarısına, ilgisine ve öz güvenine olumlu etki ettiğini saptamıştır.

Cornelius (2012) “The 5E Learning Cycle and Students Understanding of The Nature of Science” 5E Modelinin fen dersinde uygulamıştır. 6.-12. Sınıflardan toplam 179 öğrenci çalışmaya katılmıştır. 5E öğrenme Modelinin öğrenmenin kişisel ve sosyal açıdan da öğrencilere olumlu davranışlar kazandırdığını ve bunun öğretimde de olumlu sonuç ortaya koyduğu görülmüştür. Sonuç olarak yapılan araştırma ile 5E öğrenme Modeli uygulandığı ortamda öğrencilerin daha rahat hissettikleri, sosyal açıdan öğrencilerin geliştiği ve bunun bilişsel farkındalığın gelişimini desteklediği saptanmıştır.

4. YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Türü ve Deseni

Yöntem bir bilim dalının ulaşmaya çalıştığı aradığı gerçeklere varmakta kullandığı akılsal süreçlerin tamamıdır. Bulunması düşünülen gerçeğe ulaşmada rotayı yöntem çizer. Elde edilen sonucun bilime uygunluğu kullanılan yöntemle ölçülür ve değerlendirilir (Yeşiltaş, 2010).

Araştırmada, ilkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi ‘Yaşadığımız Yer’ ünitesi öğretiminde kullanılan 5E Modeli ve Geleneksel Yöntemin öğrencilerin akademik başarılarına ve Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumlarına etkisini belirlemek amacıyla deneysel model kullanılmıştır.

Deneysel desen araştırma, etkisi ölçülecek etkenin belirli kurallar ve koşullar altında deneklere uygulanması, deneklerin etkene verdiği yanıtların ölçülmesi ve elde edilen sonuçların karşılaştırarak karara varılması işlemlerini içerir (Çepni, 2009)

Deneysel yöntemin temeli deneydir ve deney, bir hipotezin doğruluğunu incelemek veya bilinen bir gerçeği göstermek için kontrollü şartlar altında yapılan bir test olarak tanımlanmaktadır. Katılımcılar, deneysel işlemde önce ve sonra bağımlı değişkenle ilgili olarak ölçülürler. Öntest-sontest kontrol gruplu desen, bir ilişkili desendir. Öntest-sontest kontrol gruplu desen olarak bilinen geleneksel deneysel desen aşağıdaki gibi çalışır (Toklucu, 2013):

1. Katılımcılar, deney ve kontrol grubu olarak iki grubu yerleştirilir.
2. Deney grubu bir işleme tabi tutulurken kontrol grubunda bu işleme yer verilmez.

3. Deneyin etkisini ölçmek için kullanılan herhangi bir araçla her iki grup işlem yapılmadan önce öntestte ve genellikle aynı araçla işlem yapıldıktan sonra sontestte tabi tutulur.

Bağımlı değişken üzerinde herhangi bir fark olup olmadığını kararlaştırmak için deney ve kontrol grupları karşılaştırılmalıdır (Subaşı, 2013).

Her iki gruba öntest olarak Sosyal Bilgiler Başarı Testi ve Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği uygulanmıştır.

Araştırmanın bağımsız değişkeni; öğrenci sayısı, cinsiyet, Sosyal Bilgiler dersi, 5E Modeline yönelik öğretim

Araştırmanın bağımlı değişkeni; öğrencilerin akademik başarıları ve derse yönelik tutumları.

4.2. Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini, 2013-2014 eğitim öğretim yılı Samsun ilindeki ilkokullar arasından rast gele örneklem seçimi ile Bayındır İlkokulu seçilmiştir. Bayındır İlkokulu'ndaki 4. Sınıflar arasından rastgele örneklem seçimi ile iki sınıf seçilmiştir. Sosyal Bilgiler dersi ilkokulda sadece 4. sınıfta okutulduğu için araştırmada 4. sınıf seçilmiştir.

Basit rastgele örneklem seçimi; araştırılan grubun her bir elemanının seçilme ihtimali eşittir. Üzerinde araştırılması düşünülen örneklem bir listeden rastgele seçilir. Burada önemli olan listedeki bireylerin tamamının benzer özelliklere sahip olması ve tamamının listeye dahil edilmesidir (Çepni, 2009).

Tablo 10: Araştırmaya Katılan Grupların Betimsel Verileri

Öğrenci	Kız	Erkek
Kontrol Grubu	14	14
Deney Grubu	16	15

4.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğrencilerin başarılarını karşılaştırmak için Ünlüer (2008) tarafından geliştirilen ‘Yaşadığımız Yer Ünitesi Başarı Test’i, derse karşı tutumlarını karşılaştırmak için Akengin ve Demir (2010) tarafından geliştirilen ‘Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği’ kullanılmıştır.

4.3.1. Başarı Testi

Kazanımlar belirlendikten sonra 25 maddelik dört seçenekli çoktan seçmeli bir test hazırlanmıştır. Başarı testleri hazırlanırken bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme basamaklarında sorular yazılmasına dikkat edilmiştir. Bunun için programdaki kazanımlar dikkate alınarak belirtke tablosu hazırlanmıştır.

Tablo 11: Yaşadığımız Yer Ünitesi Belirtke Tablosu (Ünlüer, 2008)

Kazanımlar	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Sentez	Değerlendirme	Toplam
Çeşitli yöntemlerle çevresindeki herhangi bir nesnenin kendisine göre bulunduğu yönü bulur.	2	1	1	-	-	-	4
Çevresinde gördüklerini şekil ve şemalarla anlatır.	-	-	-	1	-	-	1
Çizdiği şekil ve şemalarda kullandığı sembolleri açıklayan bir bölüm oluşturur.	1	1	-	-	-	-	2
Çevresindeki bir yerin krokisini çizer.	1	-	-	-	-	-	1
Çevresinde meydana gelen hava olaylarını gözlemleyerek bulgularını resimli grafiklere aktarır.	3	-	2	-	1	-	6
Çevresinde gördüğü doğal ve beşeri unsurları ayırt eder.	2	3	-	-	1	-	6
Efsane, öykü, türkü, destan ve şiirlerden yararlanarak yaşadığı yerin coğrafi özellikleri ile ilgili çıkarımlarda bulunur	-	-	-	2	-	-	2
Doğal afetler karşısında hazırlıklı olur.	-	3	-	-	-	-	3
TOPLAM	9	8	3	3	2	-	25

Test hazırlanırken konunun uzmanlarının ve öğretmenlerin görüşü alınmıştır. Testlerin güvenilirliği için ise, başarı testleri, örneklem grubuna benzer bir gruba uygulanmış ve testler iki eş değer yarıya bölünerek öğrencilerin testin iki yarısından aldıkları puanlar arasındaki korelasyon hesaplanmıştır. “Yaşadığımız Yer” ünitesinin başarı testinin güvenilirlik katsayısı 0.84 bulunmuştur.

4.3.1.1. Yaşadığımız Yer Ünitesi Kazanımları ve İçeriği (Ünlüer, 2008)

Yaşadığımız Yer Ünitesinin Kazanımları

1. Çeşitli yöntemlerle çevresindeki herhangi bir nesnenin kendisine göre bulunduğu yönü bulur.
2. Çevresinde gördüklerini şekil ve şemalarla anlatır.
3. Çizdiği şekil ve şemalarda kullandığı sembolleri açıklayan bir bölüm oluşturur.
4. Çevresindeki bir yerin krokisini çizer.
5. Çevresinde meydana gelen hava olaylarını gözlemleyerek bulgularını resimli grafiklere aktarır.
6. Çevresinde gördüğü doğal ve beşeri unsurları ayırt eder.
7. Efsane, öykü, türkü, destan ve şiirlerden yararlanarak yaşadığı yerin coğrafi özellikleri ile ilgili çıkarımlarda bulunur.
8. Doğal afetler karşısında hazırlıklı olur.

Yaşadığımız Yer Ünitesinin İçeriği

1. Yönler
2. Kroki
3. Hava Nasıl Olacak?
4. Meteorolojiye Gidiyoruz
5. Takvim Yaprağı
6. Doğal Çevremiz
7. Doğal Afetler

4.3.3.2. Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği

Demir ve Akengin (2010) tutum ölçeğini dört ayrı ilde toplam 640 kişilik bir çalışma grubuna uygulamıştır. Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği, öğrencilerin duyuşsal özelliklerini ölçmeye yönelik likert tipi bir ölçektir. Bu araştırmada ölçek derecelemesi şu şekilde yapılmıştır: “Hiç Katılmıyorum: 1”, “Katılmıyorum: 2”, “Kararsızım: 3”, “Katılıyorum: 4” ve “Tamamen Katılıyorum: 5”tir. Test dört boyuttan oluşmaktadır. 1. Boyut -öğrenme isteği; 2. Boyut - Sosyal Bilgiler dersinden hoşlanma; 3. Boyut -öğretmenden kaynaklanan tutumlar; 4. Boyut - Sosyal Bilgiler sevgisi.

Tutum ölçeğinin Güverliği tespit edilmiş ve Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı; 0.932 olarak bulunmuştur.

4.4. Veri Toplama Yöntemi

Araştırma için gerekli izinler alınmıştır. Bu bölümde araştırmada izlenen deneysel süreç anlatılacaktır. Araştırmanın deneysel süreci aşığıdaki gibidir.

- 1- Araştırma, Bayındır İlkokulu’ndan deney grubu 4/C sınıfından 31, kontrol grubu 4/B sınıfından 28 toplam 59 öğrenci üzerinde uygulanmıştır.
- 2- Deney ve kontrol grubuna çalışmaya geçmeden önce öntest başarı testi ile Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği uygulanmıştır.
- 3- Çalışma 2013-2014 eğitim öğretim yılında yapılmıştır. ‘Yaşadığımız Yer’ ünitesi üzerine çalışılmıştır. Çalışma 3 hafta sürmüştür.
- 4- Deney grubuna 5E Modeline uygun ders planı hazırlanarak ders işlenmiştir. Etkinlikleri 5E Modeline uygun olarak belirlenmiştir. Eğitim durumları düzenlenmiştir. Geliştirme bölümünde, öğrencilere kazandırılacak davranışlarla ilgili yerinde ve tutarlı olarak yapılan etkinlikler, öğrencilerin kazanması istenen davranışlara uygun strateji, yöntem ve

teknikler yer almaktadır. Öğrenciye sorulacak sorular ve doğru yanıtlar, ipuçları, düzeltme ve dönütler, pekiştirenler belirlenmiştir.

5- Kontrol grubuna ise mevcut Sosyal Bilgiler dersi Geleneksel Yönteme göre ders işlenmiş ve öğretmen kılavuzda yer alan etkinlikler kullanılmıştır. Öğrenci Ders ve Öğrenci Çalışma kitapları kullanılarak öğretmen kılavuz kitabı eşliğinde uygulanmıştır

6- Ders anlatımı bitirildikten sonra deney ve kontrol grubuna sontest başarı ve Sosyal Bilgiler Dersi Tutum ölçeği uygulanmış ve arasındaki fark karşılaştırılmıştır.

7- Etkinlikler ve ders planları araştırmacı tarafından geliştiril hazırlanan etkinliklerde uzman görüşü alındı. Çalışma deney ve kontrol grubuna da araştırmacı tarafından uygulandı.

4.5. Verilerin Analizi

Araştırmada deney ve kontrol grupları arasında başarı düzeyleri ve Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarında fark olup olmadığı araştırılmış. Veri toplama araçları Sosyal Bilgiler Başarı Testi ve Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğinden oluşturmaktadır. Araştırma için kullanılan ölçme araçları öğrencilere uygulandıktan sonra toplanmış ve elde edilen bilgiler bilgi formlarına işlenerek bilgisayara aktarılmıştır. Veriler SPSS17 paket programında istatistik analizleriyle değerlendirilmiştir. Veriler p 0.05 anlamlılık düzeyinde karşılaştırılmıştır. Analiz aşaması aşağıdaki gibidir.

1- Deney ve kontrol gurubunun sonuçları normal dağılım gösterip göstermediği incelendi.

2- Deney ve kontrol grubu öğrencilerin öntest başarı testi puanları arasında anlamlı fark olup olmadığını ilişkisiz t-testi ile analiz edilmiştir.

3- Deney ve kontrol grubu öğrencilerin öntest Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği puanları arasında anlamlı fark olup olmadığını ilişkisiz t-testi ile analiz edilmiştir, frekans ve ortalamaları bulunmuştur.

- 4- Deney grubunun öntest ve sontest başarı testi puanları arasında anlamlı fark olup olmadığı ilişkili t-testi ile analiz edilmiştir..
- 5- Deney grubunun tutum ölçeği öntest ve sontest puanları ilişkili t-testi ile analiz edilmiştir.
- 6- Kontrol grubunun öntest ve sontest başarı testi puanları arasında anlamlı fark olup olmadığı ilişkili t-testi ile analiz edilmiştir.
- 7- Kontrol grubunun tutum ölçeği öntest ve sontest puanları ilişkili t-testi ile analiz edilmiştir.
- 8- Deney ve kontrol grubunun sontest başarı testi puanları arasında anlamlı fark olup olmadığı ilişkisiz t-testi ile analiz edilmiştir.
- 9- Deney ve kontrol grubu öğrencilerin sontest Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği puanları arasında anlamlı fark olup olmadığını ilişkisiz t- testi ile analiz edilmiş, frekans ve ortalamaları bulunmuştur.

5. BULGULAR ve TARTIŞMA

5.1. Bulgular

Bu bölümde veri araçları uygulaması ile elde edilen verilerin analizi ve araştırmanın alt problemleri doğrultusunda tablolara dönüştürülerek yorumlanmıştır. Çalışmada, Geleneksel Yöntem dayalı öğrenme ve 5E Modeline dayalı öğrenme ile öğrenim gören 4. Sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde ‘Yaşadığımız Yer’ ünitesiyle ilgili akademik başarıları ve Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı araştırılmıştır. Bulgular ve yorumlar aşağıda yer almaktadır.

1- Deney ve kontrol gruplarının verilerinin normal dağılım gösterip göstermediğinin incelenmesi

Grup büyüklüğü 50’den küçük olması durumunda Shapiro-Wilk, büyük olması durumunda Kolmogorov-Smirnov testi yapılarak verilerin normalliği incelenir. Anlamlılık değeri p (Sig.) 0.05’den büyük çıkması, bu anlamlılık düzeyinde normal dağılımdan (aşırı) sapma göstermediği, uygun olduğu söylenir (Büyüköztürk, 2010,s 42).

Tablo 12: Verilerin Normallik Durumunun İncelenmesi

Kolmogorov-Smirnov^a			
Gruplar	İstatistik	df	Sig.
Kontrol Grubu	,159	28	,068
Deney Grubu	,147	31	,085

Araştırmaya 59 öğrenci katıldığı için normallik değeri olarak Kolmogorov-Smirnov değeri dikkate alındı. Sonuç p (Sig.) >0.05 olduğundan sonuçların normal dağılımdan sapma olmadığını gösterir. Veriler normal dağılımdan sapma olmadığı için veri analizi için t-testi kullanılmıştır.

2- Deney ve kontrol gruplarının akademik başarı öntest puanlarının karşılaştırılması.

Deney ve kontrol gruplarına Sosyal Bilgiler başarı testi ön-test olarak uygulanmıştır. 5E Modeli öğrenme yönteminin uygulandığı deney grubu, geleneksel yöntem kontrol grubu öğrencileri arasında öntest akademik başarı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı ilişkisiz t-testi ile analiz edilmiş ve sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 13: Deney ve Kontrol Gruplarının Akademik Başarı Düzeylerinin Öntest Toplam Puanlarına İlişkin Betimsel Veriler

Gruplar	N	$\bar{x}$	SS
Deney Grubu	31	82,94	9,248
Kontrol Grubu	28	83,14	9,001

Tablo 14: Deney ve Kontrol Gruplarının Akademik Başarı Düzeylerinin Öntest Toplam Puanlarının İlişkisiz t-testi Analizi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Deney	31	82.94	9.248	57	.087	.931
Kontrol	28	83.14	9.001			

p>0.05

Tabloya 14'e bakıldığında öğrencilerin giriş yeterliliklerini tespit etmek amacıyla hazırlanan 25 maddelik Sosyal Bilgiler başarı testi eş zamanlı olarak deney ve kontrol gruplarına uygulanmıştır. Öntest başarı testinden elde edilen veriler ilişkisiz t- testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda her iki grubun puanlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Deney grubunun aritmetik ortalaması 82.94 standart sapması 9.248, kontrol grubunun aritmetik ortalaması 83.14 standart sapması 9.001 olduğu belirlenmiştir. Anlamlılık düzeyi $p=0.05$ olarak düşünüldüğünde, grupların ön test puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı ve her iki grubun yaklaşık olarak denk olduğu görülmektedir. Bu durum araştırmanın sağlıklı ilerlemesi ve değerlendirilmesi için önemlidir.

3- Deney ve kontrol grubu öğrencilerin öntest Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği puanlarının karşılaştırılması.

'Deney ve kontrol gruplarının öntest Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?' şeklinde ifade edilmiştir. Grupların öntest tutum ölçeği puanları arasında

anamlı fark olup olmadığını bulmak için tutum ölçeği öntest puanları ilişkili t-testi ile analiz edilmiştir. Frekans ve ortalamaları tablo15'te gösterilmiştir.

Tablo 15: Öntest Tutum Puanlarının Deney ve Kontrol Gruplarına Göre Değerlendirilmesi

Gruplar		N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Öntest Tutum	Deney	31	87.20	7.08	25	1.725	.097
	Kontrol	28	86.45	7.54			

p>0.05

Araştırmaya katılan öğrencilerin ön test tutum ölçeği sonuçlarına bakılarak, anlamlılık değeri $p=.05$ olduğu düşüldüğünde deney ve kontrol gruplarının tutum ölçeği sonuçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı gözlemlenmiştir ($p=0,097>0.05$).

Tablo16: Sosyal Bilgiler dersi tutum ölçeği maddelerinin deney ve kontrol gruplarının öntest frekans ve yüzde değerleri

Maddeler	1		2		3		4		5	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-Sosyal Bilgiler dersinde zilin nasıl çaldığını anlamıyorum.	8	13,6	6	10,2	7	11,9	6	10,2	32	54,4
2-Sosyal Bilgiler dersinden nefret ediyorum.	18	30,5	7	11,9	14	23,7	12	20,3	8	13
3-Sosyal Bilgiler dersi yerine başka bir derse girmeyi tercih ederim.	29	49,2	5	8,5	11	18,6	10	16,9	4	6,8
4-Mecbur olmasam Sosyal Bilgiler dersine girmem.	33	55,9	8	13,6	9	15,3	7	11,9	2	3,4
5-Keşke her ders Sosyal Bilgiler olsa...	6	10,2	8	13,6	9	15,3	15	25,4	21	35,6
6-Bence Sosyal Bilgiler dersine ayrılan sürenin azaltılması gerekir.	24	40,7	1	1,7	13	22	12	20,3	9	15,3
7-Ah ah Sosyal Bilgiler olmasa..	29	49,2	3	5,1	8	13,6	15	25,4	4	6,8
8-Sosyal Bilgiler dersin konuları bana çok eğlenceli geliyor.	16	27,1	7	11,9	4	6,8	11	18,6	21	35,6
9-Sosyal Bilgiler dersinde yeni konular öğrenmek bana heyecan veriyor.	4	6,8	17	28,8	3	5,1	4	6,8	1	52,5
10-Sosyal Bilgiler dersi bende güzel duygular uyandırıyor.	6	10,2	15	25,4	7	11,9	4	6,8	27	45,8
11-Sosyal Bilgiler dersini iple çekiyorum.	8	8,5	13	22	12	20,3	8	13,6	21	35,6
12-Sosyal Bilgiler sevdiğim dersler arasındadır.	12	20,3	11	18,6	7	11,9	5	8,5	24	40,7
13-Mümkün olsa boş derslerimde Sosyal Bilgiler dersine girmek isterim.	7	11,9	12	20,3	9	15,3	7	11,9	24	40,7

14-Tarihi hikayeleri dinlemek bana zevk veriyor.	4	6,8	6	10,2	14	23,7	8	13,6	27	45,8
15-Boş zamanlarımda Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili kitaplar okurum.	9	15,3	11	18,6	10	16,9	5	8,5	24	40,7
16-Sosyal Bilgiler öğretmenimiz beni Sosyal Bilgiler dersinden soğuttu.	6	10,2	9	15,3	12	20,3	8	13,6	24	40,7
17-Sosyal Bilgiler öğretmeni yüzünden Sosyal Bilgiler kelimesini bile duymak istemiyorum.	3	5,1	1	1,7	7	11,9	5	8,5	43	72,9
18-Sosyal Bilgiler öğretmeninden nefret ediyorum.	3	5,1	2	3,4	3	5,1	7	11,9	44	74,6
19-Sosyal Bilgiler dersinde asla başarılı olamam.	4	6,8	1	1,7	6	10,2	7	11,9	41	69,5
20-Sosyal Bilgiler öğretmenim bana Sosyal Bilgiler dersini sevdirdi.	20	33,9	5	8,5	3	5,1	6	10,2	25	42,4
21-Sosyal Bilgiler dersine çalışmam gerektiğinde kendimi yorgun hissediyorum.	23	39	6	10,2	9	15,3	7	11,9	14	23,7
22-Hata yapmaktan korktuğum için Sosyal Bilgiler dersinde konuşmam.	31	52,5	1	1,7	5	8,5	13	22	9	15,3
23-Sosyal Bilgiler dersinden asla iyi not alamam.	32	54,2	2	3,4	8	13,6	11	18,6	6	10,2
24-Sosyal Bilgiler dersi olmasaydı, okulu daha çok severdim.	40	67,8	1	1,7	7	11,9	8	13,6	3	5,1
25-Sosyal Bilgiler dersi zaman kaybıdır.	41	69,5	2	3,4	3	5,1	8	13,6	5	8,5
26-Sosyal Bilgiler dersinde çok canım sıkılıyor.	38	64,4	1	1,7	2	3,4	12	20,3	6	10,2
1-tamamen katılıyorum 2-katılıyorum 3-kararsızım 4-katılmıyorum 5-tamamen katılmıyorum										

Frekans tablosuna bakıldığında her iki gruptaki öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine tutumlarının olumsuz olduğu görülmektedir. Fakat aynı öğrenciler Sosyal Bilgiler dersi öğretmeni için daha olumlu cevaplar vermiştir. Bunun sebebi de öğrencilerin sınıf öğretmeni

ile Sosyal Bilgiler dersine giren öğretmeninin aynı olmasıdır. Test cevaplarının duygusal verildiği anlaşılmaktadır.

4- Deney grubunun ön test ve sontest başarı puanlarının karşılaştırılması.

‘Deney grubu öğrencilerinin ön-son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?’ şeklinde ifade edilmiştir. Deney grubunun ön-son test başarı puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını bulmak için puanlar ilişkili t-testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Tablo 17: Deney Grubunun Ön Test ve Son Test Başarı Puanlarının İlişkili t-Testi Sonuçları

TEST	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
öntest	31	81.80	8.79	30	-4.150	.000
sontest	31	89.64	5.10			

p<.05

Tablo17’de 5E Modeli öğretimin yapıldığı deney grubunun öntest ve sontest puanları ilişkili t-testi ile analiz sonuçları gösterilmiştir. Deney grubunun öntest başarı puan ortalaması 81.80 ve standart sapmanın 8.79, sontest başarı puan ortalamasının 89.64 ve standart sapmanın 5.10 olduğu tespit edilmiştir. Sonuçlar anlamlılık değeri p=.05 ile karşılaştırıldığında deney grubunun öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu

bulgu 5E Modelinin Sosyal Bilgiler dersinde olumlu etki yaptığı öğrencilerin akademik anlamda daha başarılı olmalarına katkıda bulunduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır.

5- Deney grubunun tutum ölçeği öntest ve sontest puanlarının karşılaştırılması.

‘Deney grubunun tutum ölçeği öntest ve sontest puanları arasında anlamlı far var mıdır?’ şeklinde ifade edilmiştir. Anlamlı farkı bulmak için puanlar ilişkili t-testi ile analiz edilmiştir.

Tablo 18: Deney grubunun tutum öntest-sontest ilişkili t- testi sonuçları

Gruplar		N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Tutum	Deney Öntest	31	79.54	4.20	30	-9.52	.000
	Deney Sontest	31	89.64	4.48			

p<.05

Tablo18'e bakıldığında deney grubunun öntest ve sontest puanları arasında istatistiksel olarak araştırmanın lehine fark bulunmuştur ($t=-9.52;p=0,000<0,05$). Sontest tutum puanı ortalaması öntest tutum ortalamasından yüksektir.

6- Kontrol grubunun öntest ve sontest başarı puanlarının karşılaştırılması.

'Kontrol grubu öğrencilerinin öntest-son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?' şeklinde ifade edilmiştir. Kontrol grubunun öntest-son test başarı puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı bulmak için puanlar ilişkili t-testi ile analiz edilmiştir.

Tablo19: Kontrol Grubunun Ön Test ve Son Testine Başarı Puanlarının İlişkili t-Testi Sonuçları

TEST	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
öntest	28	74.53	16.78	27	-.425	.674
sontest	28	76.35	15.66			

p>.05

Tablo 19'da kontrol grubunun öntest ortalaması 74.53 ve standart sapması 16.78, sontest ortalaması 76.35 ve standart sapması 15.66 olarak bulunmuştur. Anlamlılık değeri $p= .05$ olarak düşünüldüğünde kontrol grubunun öntest ve sontest sonuçları arasında anlamlı bir fark

olmadığı ortaya çıkmıştır. Kontrol grubunun öntest ve sontest puanları arasında bir artış olduğu fakat bu artış istatistiksel olarak anlamlı bir fark ifade etmediği sonucuna ulaşılabilir.

7- Kontrol grubunun tutum ölçeği öntest ve sontest puanlarının karşılaştırılması.

‘Kontrol grubunun tutum ölçeği öntest ve sontest puanları arasında anlamlı fark var mıdır?’ şeklinde ifade edilmiştir. Anlamlı farkı bulmak için puanlar ilişkili t-testi ile analiz edilmiştir.

Tablo 20: Kontrol gurubunun öntest-sontest ilişkili t-testi sonuçları

Gruplar		N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Tutum	Kontrol Öntest	28	75.42	4.24	27	.300	.766
	Kontrol Sontest	28	75.28	2.94			

p<.05

Tablo 20'ye bakıldığında kontrol grubunun ön test ve son test tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunulamamıştır ($t=-.300;p=0,766>0,05$).

8- Deney ve kontrol grupların öğrencilerinin son test başarı testi puanlarının karşılaştırılması.

'Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin son-test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?' şeklinde ifade edilmiştir. Gruplar arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını bulmak için başarı testi puanları ilişkisiz t-testi ile analiz edilmiştir.

Tablo 21: Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Başarı Puanlarının İlişkisiz t-Testi Sonuçları

GRUPLAR	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Deney	31	84.52	13.012	57	-2.184	.033
Kontrol	28	76.36	15.664			

p<.05

Gruplara hazırlanan başarı testi eş zamanda uygulanmıştır. Veriler t- testi ile analiz edildiğinde son test başarı puanlarında farklılaşma olduğu görülmektedir. Tablo16'da deney grubun aritmetik ortalaması 84.52 ve standart sapması 13.012, kontrol grubun aritmetik

ortalaması 76.36 ve standart sapması 15.664 olduğu belirlenmiştir. Puanlar arasındaki anlamlılık değeri $p=.05$ olarak kabul edildiğinde sonucun deney grubun lehine sonuçlandığı görülmektedir. Deney grubu akademik açıdan kontrol grubundan daha başarılıdır. Sonuçlara bakıldığında Sosyal Bilgiler dersinde 5E Modeli Geleneksel Yöntemden daha etkili olduğu söylenebilir.

9-Deney ve kontrol grubu öğrencilerin sontest Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği puanlarının karşılaştırılması.

‘Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği puanları arasında anlamlı fark var mıdır?’ şeklinde ifade edilmiştir. Tutum ölçeği puanları arasında anlamlı farkın olup olmadığını bulmak için puanlar ilişkisiz t- testi ile analiz edilmiştir. Frekans ve ortalama tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 22: Deney ve kontrol gruplarının sontest tutum ölçeği ilişkisiz t –testi sonuçları

Gruplar		N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Sontest Tutum	Deney	31	89.5	4.4	27	14.935	.000
	Kontrol	28	75.2	2.9			

$p<.05$

Tablo22'deki sonuçlara göre, tutum ölçeği sonuçları deney grubunun lehine olmuştur ($t=14.935$; $p=0,000<0,05$). Deney grubunun son test tutum puanları, kontrol grubunun son test tutum puanlarından yüksektir. 5E Modeli öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı olumlu tutum geliştirmelerine katkı sağlamıştır.

Tablo 23: Deney ve kontrol gruplarının sontest Sosyal Bilgiler Tutum ölçeği frekans ve yüzde değerleri

Maddeler	1		2		3		4		5	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-Sosyal Bilgiler dersinde zilin nasıl çaldığını anlamıyorum.	18	30	8	13,3	13	21,7	9	15	11	18,3
2-Sosyal Bilgiler dersinden nefret ediyorum.	5	8,3	2	3,3	7	11,7	9	15	36	60
3-Sosyal Bilgiler dersi yerine başka bir derse girmeyi tercih ederim.	7	11,7	2	3,3	15	25	5	8,3	30	50
4-Mecbur olmasam Sosyal Bilgiler dersine girmem.	5	8,3	3	5	9	15	9	15	33	55
5-Keşke her ders Sosyal Bilgiler olsa...	12	20	4	6,7	11	18,3	10	16,7	22	36,7
6-Bence Sosyal Bilgiler dersine ayrılan sürenin azaltılması gerekir.	8	13,3	4	6,7	10	16,7	9	15	28	46,7
7-Ah ah Sosyal Bilgiler olmasa..	7	11,7	-	-	9	15	10	16,7	33	55
8-Sosyal Bilgiler dersin konuları bana çok eğlenceli geliyor.	27	45	13	21,7	9	15	2	3,3	8	13,3
9-Sosyal Bilgiler dersinde yeni konular öğrenmek bana heyecan veriyor.	31	51,7	14	23,3	4	6,7	8	13,3	2	
10-Sosyal Bilgiler dersi bende güzel duygular uyandırıyor.	25	41,7	12	20	11	18,3	6	10	5	8,3

11-Sosyal Bilgiler dersini ipe çekiyorum.	15	25	8	13,3	12	20	6	10	18	30
12-Sosyal Bilgiler sevdiğim dersler arasındadır.	29	48,3	14	23,3	4	6,7	4	6,7	8	13,3
13-Mümkün olsa boş derslerimde Sosyal Bilgiler dersine girmek isterim.	12	20	5	8,3	25	41,7	4	6,7	13	21,7
14-Tarihi hikâyeleri dinlemek bana zevk veriyor.	35	58,3	8	13,3	8	13,3	1	1,7	7	11,7
15-Boş zamanlarımda Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili kitaplar okurum.	12	20	12	20	12	20	6	10	17	28,3
16-Sosyal Bilgiler öğretmenimiz beni Sosyal Bilgiler dersinden soğuttu.	2	3,3	2	3,3	8	13,3	5	8,3	42	70
17-Sosyal Bilgiler öğretmeni yüzünden Sosyal Bilgiler kelimesini bile duymak istemiyorum.	3	5	3	5	7	11,7	4	6,7	42	70
18-Sosyal Bilgiler öğretmeninden nefret ediyorum.	2	3,3	1	1,7	5	8,3	9	15	42	70
19-Sosyal Bilgiler dersinde asla başarılı olamam.	7	11,7	1	1,7	7	11,7	6	10	38	63,3
20-Sosyal Bilgiler öğretmenim bana Sosyal Bilgiler dersini sevdirdi.	31	51,7	9	15	8	13,3	5	8,3	6	10
21-Sosyal Bilgiler dersine çalışmam gerektiğinde kendimi yorgun hissediyorum.	8	13,3	6	10	10	16,7	8	13,3	27	45
22-Hata yapmaktan korktuğum için Sosyal Bilgiler dersinde konuşmam.	7	11,7	10	16,7	7	11,7	3	5	32	53,3
23-Sosyal Bilgiler dersinden asla iyi not alamam.	3	5	-	-	11	18,3	10	16,7	35	58,3
24-Sosyal Bilgiler dersi olmasaydı, okulu daha çok severdim.	8	13,3	3	5	6	10	9	15	33	55
25-Sosyal Bilgiler dersi zaman kaybıdır.	4	6,7	2	3,3	4	6,7	11	18,3	38	63,3
26-Sosyal Bilgiler dersinde çok canım sıkılıyor.	8	13,3	3	5	9	15	5	8,3	34	56,7
1-tamamen katılıyorum 2-katılıyorum 3kararsızım 4-katılmıyorum 5-tamamen katılmıyorum										

Frekans tablosuna bakıldığında ders anlatımı sonrası birçok öğrencinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik olumlu tutum geliştirdiği tespit edilmiştir. Bu da 5E Modelinin katkısını göstermektedir. Sosyal Bilgiler öğrencilere zevkli, eğlenceli, heyecan verici gelse de yine de

madde 5 ve madde 13 bakıldığında Sosyal Bilgiler dersinin hala tercih edilme konusunda çoğu öğrencinin kararsız olduğu anlaşılmıştır.

5.2.Tartışma

Bu çalışmada öğrenciler deney ve kontrol grubu olarak ikiye ayrılmıştır. Bir gruba 5E Modeline uygun diğer gruba ise Geleneksel Yönteme uygun Sosyal Bilgiler dersi planlanıp işlenmiştir. Araştırma uygulamadan önce her iki grupta öğretmen değişiminden dolayı çalışmaya adapte olmakta biraz zorlandılar. Daha sonra süreç normale girdi.

Geleneksel Yöntemle ders anlatılan grubun sıkıldı, dikkatinin konudan uzaklaştığı gözlenmiştir. Ancak 5E Modeli ile ders işlenen grubun ise derse olan ilgisinin arttığı, öğrencilerin kendilerinin daha rahat hissettikleri, daha aktif oldukları gözlenmiştir. Bu da Newby (2004), Kim (2005), Hokkanen (2011), Cornelius (2012) gibi araştırmacıların yaptığı sonuçlarındaki gibi 5E Modelinin öğrenci motivasyonunu artırdığı, dersi daha eğlenceli hale getirdiği söylenebilir.

Her iki gruptaki etkinlikler karşılaştırıldığında Clark (2003)' ün çalışmasında olduğu gibi 5E Modelin daha fazla zaman aldığı bunun da konuyu yetiştirmek zorunda olan öğretmeni endişelendirdiği gözlenmiştir. Normal ünite süresi üç hafta idi. Fakat bu süre 5E Modelinin uygulandığı sınıfa yetmedi.

Geleneksel Yöntemle 5E Modeli karşılaştırıldığında Campell (2006) çalışmasında olduğu gibi öğrencilerin dersi kitaplardan işlemekten hoşlanmadıkları gözlenmiştir. Öğrenciler dersin daha eğlenceli ve hareketli olmasını istiyorlar. 5E Modelinde öğrenci aktif ve bilgiyi

yapılandırđı için öğrenci sorumluluğu daha fazla ve öğrenciler daha az sıkıldığı gözlenmiştir.

6. SONUÇ ve ÖNERİ

6.1. Sonuç

5E Modeli ile Geleneksel Yöntemle öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi ‘Yaşadığımız Yer’ ünitesiyle ilgili akademik başarı ve Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları arasında fark olup olmadığını araştıran bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1- Araştırmaya toplam 59 öğrenci katılmıştır. Deney grubu 31 kontrol grubu 28 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışmaya başlamadan önce deney ve kontrol gruplarına Sosyal Bilgiler Dersi Başarı testi uygulanmıştır. Öntest sonuçları; deney grubu $\bar{X}=82.94$ $S=9.248$ kontrol grubun $\bar{X}=83.14$ $S=9.001$ iki grubun $sd=57$ $t=0.087$ $p=0.931$ bulunmuştur. Öntest sonucunda da p anlamlılık değeri $p>0.05$ olduğundan iki grubunun öntest sonuçlarında anlamlı bir fark olmadığı yani grupların birbirine denk olduğu tespit edilmiştir.

2- Araştırmaya başlamadan önce deney ve kontrol gruplarının Sosyal Bilgiler Dersine yönelik öntest tutum ölçeği uygulanmıştır. Öntest sonucunda p anlamlılık değeri 0.097 bulunmuştur. Sonuç $p>0.05$ olduğundan iki grup arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Yani iki grup eş değerdir.

3- Deney grubuna 5E Modeline dayalı, kontrol grubuna ise; Geleneksel Yöntemle Sosyal Bilgiler dersi ‘Yaşadığımız Yer’ ünitesi anlatıldı. Derslerin sonunda gruplara tekrar başarı testi uygulandı. Sontest sonuçları; deney grubu $\bar{X}=84.52$ $S=13.012$ kontrol grubu $\bar{X}=76.36$ $S=15.664$ ve grupların $sd=57$ $t=-2.184$ $p=0.033$ olarak bulunmuştur. Anlamlılık değeri $p<0.05$ olduğundan 5E Modelinin öğrencilerin akademik başarılarına olumlu etki yaptığı tespit edilmiştir. Yani 5E öğrenme Modeli akademik başarıyı artırıyor.

4- Deney grubunun öntest sontest başarı testi sonuçlarına bakıldığında $\bar{X}$ öntest=81.80 S=8.79 ve $\bar{X}$ sontest =89.64 S =5.10 ve sd=30 t=-4.150 p=0.000 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar 5E öğrenme Modelinin öğrenci akademik başarısını artırdığını ve öğrencilerin daha başarılı olduğunu göstermektedir.

5- Kontrol grubunun öntest sontest başarı testi sonuçları; $\bar{X}$ öntest = 74.53 S=1678, $\bar{X}$ sontest= 76.35 S=15.66 sd=27 t=-0.425 p =0.674 bulunmuştur. Araştırma sonucu anlamlılık değeri p>0.05 olduğundan Geleneksel Yöntemin öğrenci akademik başarısı üzerinde anlamlı bir değeri olmadığı, ortalamayı artırıyor fakat bu artışın istatistik açısından anlamlı bir değeri olmadığı tespit edilmiştir. Geleneksel Yöntemin 5E öğrenme Modeli kadar öğrenci akademik başarısında olumlu etkiye sahip değildir.

6- Deney ve kontrol gruplarına ders anlatımından sonra derse karşı tutumlarını öğrenmek için tekrar tutum ölçeği uygulanmıştır. Sontest tutum ölçeği sonuçları $\bar{X}$ deney = 89.57 S=4.47, $\bar{X}$ kontrol=75.28 S=2.94 sd=27 t=14.93 p=0.000. Sonuçlara bakıldığında anlamlılık değeri p<0.005 olduğundan 5E Modelinin öğrencilerin derse karşı olumlu tutum geliştirmesine de katkıda bulunduğu tespit edilmiştir. Yani 5E öğrenme Modeli öğrencilerin derse olumlu tutum geliştirmesini sağlamıştır.

7- Deney grubunun öntest sontest tutum ölçeği sonuçları p anlamlılık değeri 0.000 bulunmuştur. 5E Modelinin uygulandığı sınıf derse karşı daha olumlu tutum geliştirdiği tespit edilmiştir.

8- Kontrol grubunun tutum ölçeği öntest sontest verileri karşılaştırıldığında anlamlılık değeri p =0.766 bulunmuştur. Yani p>0.05 olduğundan Geleneksel Yöntemin öğrencilerin derse karşı olumlu tutum geliştirmelerinde anlamlı bir katkı sağlamadığı tespit edilmiştir.

Araştırma sonucunda, 5E öğrenme Modelinin öğrencilerin akademik başarılarını artırdığı ve derse karşı olumlu tutum geliştirmelerine katkı sağladığı tespit edilmiştir. Sosyal Bilgiler dersinde 5E öğrenme Modeline yer verilmeli, öğrencilere 5E Modeline yönelik dersler planlanıp öğrencilerin öğrenmeleri sağlanmalıdır. Öğrenciler 5E Modeli ile dersin her aşamasında aktif olarak öğrenmeler daha kalıcı ve etkin olacaktır. Bu da öğrencilerin derste daha başarılı olmalarını sağlayacaktır. Derste başarılı olan öğrenciler o derse karşıda olumlu tutum sergileyecektir.

6.2.Öneri

- 1- Derslerin 5E Modeline uygun işlene bilmesi için sınıf ortamların 5E Modeline uygun olarak planlanmalı.
- 2- 5E Modelin uygulanabilmesi için öğretmenlere bu konuda hizmetiçi eğitim verilmelidir.
- 3- 5E Modelinin uygulandığı sınıfta öğrenci aktif olacağından öğretmenin bu duruma hoşgörü ile bakmalıdır.
- 4- 5E Modelinde etkinliklerin gerçek yaşamda uygulanabilmesi için ödev ve projelerin ona göre verilmesi ve bu konuda öğrenciye rehberlik edilmelidir.
- 5- 5E Modelinin uygulanacağı dersler çok iyi planlanmalıdır. Çünkü derslerin süresi beklenenden uzun olabilir.
- 6- Her öğrenci bireysel değerlendirilmelidir. Öğrenciler birbirleriyle kıyaslanmamalıdır. Çünkü 5E Modelinde her öğrenci kendi bilgini kendisi oluşturmaktadır. Kendide var olan bilgilerle yeni bilgisini oluşturmaktadır.

KAYNAKÇA

Abken, N.ve Köseoğlu, F. (2010) “İlköğretim 5. Sınıf Yoğunluk Konusunda Bilimsel Sorgulamaya Dayalı Laboratuvar Etkinlik Örneği”. **e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences, 5, (3), 1281-1289.**

Akengin, H. ve Demir, S. B. (2010) “Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Bir Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması”. **E-international Journal of Education Research. Cilt:1 Sayı:1 Sayfa 26-40.**

Aktepe V. (2010) İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde “Yardımseverlik” Değerinin Etkinlik Temelli Öğretimi ve Öğrencilerin Tutumlarına Etkisi (Doktora Tezi) Gazi üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Altınay Ö. (2009) 5E Modeline Dayalı Öğretim Yönteminin Öğrencilerin DNA, Gen ve Kromozon Kavramlarını Öğrenmelerine Etkisi, (Yüksek Lisans Tezi) Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Andaç K. (2007) Gözden Geçirme Stratejisi ile Desteklenmiş Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımının 5E Modeline Öğrencilerin Basınç Konusundaki Erişilerine, Bilgilerinin Kalıcılığına ve Tutumlarına Etkisi, (Yüksek Lisans Tezi) Dicle Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Arslan, A. (2009) “Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımı ve Türkçe Öğretimi”. **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 13(1),143-154.**

Aydın N. ve Yılmaz A. (2010) “Yapılandırmacı Yaklaşımın Öğrencilerin Üst Düzey Bilişsel Becerilerine Etkisi”. **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3,57-68.**

Bahadır E. B. G. (2012) Animasyon Tekniği ve 5E Öğrenme Modelinin 8. Sınıf “Yaşamımızdaki Elektrik” Ünitesinin İşlenmesinde Akademik Başarı, Tutum ve Eleştirel Düşüne Bilme Yeteneklerine Etkisinin Araştırılması, (Yüksek Lisans Tezi) Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Başer E. T. (2008) 5E Modeline Uygun Öğretim Etkinliklerinin 7. Sınıf Öğrencilerin Matematik Dersindeki Akademik Başarısına Etkisi. Gazi Üniversitesi. (Yüksek Lisans Tezi), Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Bayraktaroğlu C.E. (2011) Eğitimde Yapılandırmacılık Yaklaşımı ve Eleştirel Bir Bakış (Yüksek Lisans Tezi), Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bilgin İ., Coşkun H. ve Aktaş İ. (2012) 5E Modelinin Uygulandığı İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Yeteneklerinin Maddeyi Tanıyalım Ünitesindeki Başarılarına Etkisinin İncelenmesi.

http://kongre.nigde.edu.tr/xufbmek/dosyalar/tam_metin/pdf/2373-30_05_2012-14_25_02.pdf

Boddy, N., Watson, K. ve Aubusson, P. (2003) “A Trial of the Five Es: A Referent Model for Constructivist Teaching and Learning”. **Research in Science Education 33: 27–42.**

Brown, S. (2006) “What’s Bugging You? A 5E Learning Cycle Introduces Insect Classification”. **Science and Children. 45-49.**

Büyüköztürk, Ş. (2010) Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. Pegem Yayıncılık. 11. Baskı. Ankara

Bybee R.W. (2009) “The BSCS 5E Instructional Model and 21st Century Skills”. **Submitted to The National Model Academies Board on Science Education.**

Clark, I. (2003) "Soils Ain't Soils. Investigating": **Australian Primary & Junour Science Journal, 19(4), 13-16.**

Campbell, M. A. (2006) "The Effects Of The 5E Learning Cycle Model On Students' Understanding Of Force And Motion Concepts". **University of Central Florida Orlando, Florida.**

Caner S. (2008) Canlıların Sınıflandırılması Konusunda Bilgisayar Destekli Materyal Geliştirilerek 5E Modeline Uygulanması ve Kavram Yanılgılarını Gidermedeki Etkinliği. (Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü.

Coşkun, N. (2011) İlköğretim 4. Ve 5. Sınıflarda Sosyal Beceri Düzeyi ile Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumların Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, (Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Cornellius, M. (2012) The 5E Learning Cycle and Students Understanding of The Nature of Science (Yüksek Lisans Tezi), A Professional Paper Submitted in Partial Fulfillment of The Requirements for The Degree of Masre of Science in Science Education, Montana State University.

Çardak, O. Dikmenli, M. Ve Sarıtaş, Ö. (2008) "Effect of 5E Instructional in Student Success in Primary School 6th Year Circulatory System Topic". **Asia-Pasific Forum on Science Learning and Teaching, 9(2),1-12.**

Çelen A. (2014) 6. Ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Karşı Tutumlarının İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi), İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Çepni, S. (2009) Araştırma ve Proje çalışmalarına Giriş.4. Baskı, Trabzon.

Elikesik (2013) Sosyal Bilgiler Öğretiminde Empati ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Empatik Becerilerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ersoy İ. (2011) Elektrik-Manyetizma Konusunun İşlenişinde 5E Modelinin Derinleş Aşamasına Yönelik Geliştirilen Materyallerin Öğrenci Başarısına Etkisinin Değerlendirilmesi. (Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Erşahan O. (2007) 6. Sınıf Öğrencilerine Madde ve Değişim Öğrenme Alanındaki Fen ve Teknoloji Toplum Çevre Kazanımlarının Kazandırılmasında Etkili Öğretim Yönteminin (Rol Oynama ve 5E Öğretim Yöntemi) Belirlenmesi. (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Feyzioğlu E. Y., Ergin Ö. ve Kocakulah M. . (2012) “5E Öğrenme Modelinin Kullanıldığı Öğretimin 7. Sınıf Öğrencilerinin Kuvvet ve Hareketle İlgili Kavramsal Anlamalarına Etkisi”. **International Online Journal of Educational 4(3),691-705.**

Feyzioğlu E. Y. ve Ergin Ö. (2012) “5E Öğrenme Modelinin Kullanıldığı Öğretiminin Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Üst Bilişlerine Etkisi”. **Türk Fen Eğitim Dergisi 9(3), 55-77.**

Gök M. (2012) Müzik Eğitiminde 5E Modelinin Akademik Başarı, Tutum ve Kalıcılığa Etkisi (Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Gönen S. ve Andaç K. (2009) “Gözden Geçirme Stratejisi ile Desteklenmiş Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımının Öğrencilerin Basınç Konusundaki Eleştirilerine ve Bilgilerinin Kalıcılığına Etkisi”. **Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi.12, 28-40.**

Göçmen B. (2007) İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Derslerinde Bilgiyi Kullanabilir Biçimlerde Planlama ve Yazma Becerilerinin Geliştirilmesinin Öğrencilerin Öğrenme ve Hatırlama Düzeyine Etkisi (Yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Göncüoğlu, Ö. G. (2010) 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi ‘Demokrasinin Serüveni’ Ünitesinin Öğretiminde Drama ve İşbirlikli Öğretim Yöntemlerinin Öğrenci Tutum ve Başarısına Etkisi. (Yüksek Lisans Tezi), Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gül Ş. (2011) 5E Modeline Dayalı Olarak Hazırlanan Ders Yazılımının Öğrencilerin Başarılarına, Tutumlarına ve Kavram Yanılgılarının Giderilmesine Etkisi (Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Hayırsever F. (2010) Sosyal Bilgiler Ders, Öğretmen Kılavuz ve Öğrenci Çalışma Kitaplarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Kazandırılması Hedeflenen Temel Beceriler Açısından Değerlendirilmesi (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Hiçcan B. (2008) 5E Öğrenme Döngüsü Modeline Dayalı Öğretim Etkinliklerinin İlköğretim 7.Sınıf Öğrencilerinin Matematik Dersi Birinci Dereceden Bir Bilinmeyenli Denklemler Konusundaki Akademik Başarısına Etkisi (Yüksek lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Hokkanen, S. L. (2011). Improving student achievement, interest and confidence in science through the implementation of the 5E learning cycle in the middle grades of an urban school. (Yüksek Lisans Tezi) Unpublished master’ thesis. Bozeman, Montana Masters of Science, Montana State University.

Web: <http://scholarworks.montana.edu/xmlui/handle/1/1487> Erişim Tarihi 17/12/2014

İlter İ.(2013) Sosyal Bilgiler Öğretiminde 5E Öğrenme Döngüsü Modelinin Öğrenci Başarısına, Bilimsel Sorgulayıcı- Araştırma Becerilerine, Akademik Motivasyona ve Öğrenme Sürecine Etkileri (Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

İlter, İ. ve Ünal, Ç. (2014) “Sosyal Bilgiler Öğretiminde 5e Öğrenme Döngüsü Modeline Dayalı Etkinliklerin Öğrenme Sürecine Etkisi: Bir Eylem Araştırması”. **TSA / YIL: 18 S: 1.**

Kanlı, U (2007) 7E modeli Merkezli Laboratuvar Yaklaşımı ile Doğrulama Laboratuvar Yaklaşımlarının Öğrencilerin Bilişsel Süreç Becerilerinin Gelişimine ve Kavramsal Başarılarına Etkidi (Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kaya, İ. (2011) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Beden Dili Hareketlerinin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumlarına Etkisi, (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kim (2005) “The Effects of a Constructivist Teaching Approach on Student Academic Achievement, Self-Concept, and Learning Strategies”. **Asia Pacific Education Review**. **6(1),7-19**.

<http://link.springer.com> Erişim Tarihi 19/12/20114

Keleş, Ö. (2011) “Öğrenme Halkası Modelinin Öğrencilerin Ekolojik Ayak İzlerini Azaltmasına Etkisi”. **Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, **10(3),1143 -1160**.

Keleş P. U. (2009) Kavramsal Değişim Metinleri, Oyun ve Drama ile Zenginleştirilmiş 5E Modelinin Etkinliliğinin Belirlenmesi (Doktora Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Keleş Y. (2010) “Fen Eğitiminde Öğrenme Döngüsü Modelleri”. **Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, **6(1),41-51**.

Köksal O. (2009) Teaching Tenses in English to The Students of The Second Stage at Primary Education Through Using 5E Model in Constructivist Approach (7th grade),(Yüksek Lisans Tezi) Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kör, A.S. (2006) İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerine “Yaşamımızdaki Elektrik” Ünitesinde Görülen Kavram Yanılgılarının Giderilmesinde Bütünleştirici Öğrenme Kuramına Dayalı

Geliştirilen Materyallerin Etki (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Kurt Y. (2012) 5E Modelinin İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Fen ve Teknoloji Dersine İlişkin Akademik Başarı ve Tutumlarına Etkisi (Yüksek Lisans Tezi), Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Levitt, K. (2002) “The nose knows...or does it? Using the learning cycle and questioning in a lesson about the sense of smell”. **Electronic Journal of Science Education**, 6(4).

MEB. (2005). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı ve kılavuzu (4–5. sınıflar).Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

MEB (2006) İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf Öğretim Programı ve Kılavuzu. Ankara. Devlet Kitapları Müdürlüğü.

Mercan S. I. (2012) Yapılandırmacı Yaklaşım 5E Modelinin 10. Sınıf Coğrafya Dersinde (Çevre ve Toplum Öğrenme Alanı) Akademik Başarı ve Tutuma Etkisi (Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Metin M. ve Özmen H. (2009) “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yapılandırmacı Kuramın 5E Modeline Uygun Etkinlikler Tasarlarken ve Uygularken Karşılaştıkları Sorunlar”. **Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi**. 3(2), 94-123.

Nas S.E., Çoruhlu T.Ş. ve Çepni S. (2010) “5E Modelinin Derinleşme Aşamasına Yönelik Geliştirilen Materyalin Etkinliğinin Değerlendirilmesi”. **Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi** 29(1), 17-36.

Newby, D. E. (2004). “Using Inquiry To Connect Young Learns To Science”. **National Charter Schools Institute. Central Michigan University.**

http://www.nationalcharterschools.org/uploads/pdf/resource_20040617125804_Using%20Inquiry.pdf Erişim Tarihi:24.04.2013.

Orgill, M. VE Thomas, M. (2007) “Analogies and The 5E Model, Suggestions for using analogies in each phase of the 5E model”. **The Science Teacher.40-45.**

Önder E. (2011) Fen ve Teknoloji Dersi “Canlılarda Üreme, Büyüme ve Gelişme” Ünitesinde Kullanılan Yapılandırmacı 5E Öğrenme Modelinin 6. Sınıf Öğrencilerinin Başarılarına Etkisi (Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Özkümiş T. (2010) İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretiminde İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi (Yüksek lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Özsevgeç T. (2006) “Kuvvet ve Hareket Ünitesine Yönelik 5E Modeline Göre Geliştirilen Öğrenci Rehber Materyalinin Etkinliğinin Değerlendirilmesi”. **Türk Fen Eğitim Dergisi 3(2).**

Özsevgeç T. (2007) İlköğretim 5. Sınıf Kuvvet ve Hareket Ünitesine Yönelik 5E Modeline Göre Geliştirilen Rehber Materyallerin Etkinliklerinin Belirlenmesi (Doktora Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen bilimleri Enstitüsü.

Öztürk Ç. (2008) Coğrafya Öğretiminde 5E Modelinin Bilimsel Süreç Becerilerine, Akademik Başarıya ve Tutuma Etkisi (Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Öztürk, T (2011) Sosyal Bilgiler Öğretiminde Projeye Dayalı Öğrenme Yaklaşımının Öğrencilerin Başarısına, Derse Yönelik Tutumlarına ve Görüşlerine Etkisi (Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Polat S., Baş G. (2012) “5E Yapılandırmacı Öğrenme Modelinin Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Erişi Düzeylerine Etkisi”. **Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 3(2), 69-92.**

Schlender, R. M., Blanke, R. ve Mecca, P. (2007) “Using the 5e Learning Cycle Sequence with Carbon Dioxide”. **Science Activities 44(3),83-93.**

Sönmez, V. (2005). *Hayat ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Öğretmen Kılavuzu*. (5. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Stephen, J. Van Hook ve Tracy L. Huziak-Clark (2007) “Tip-to-Tail: Developing a Conceptual Model of Magnetism with Kindergartners Using Inquiry-Based Instruction”. **Journal of Elementary Science Education, 19(2), 45-58.**

Subaşı, S. (2013) İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi ‘Adım Adım Türkiye’ Ünitesinde Yer Alan Kavramları Öğrenme Düzeyleri ile Derse Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki (Yüksek Lisans Tezi), Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir.

Süzen S. (2009) “5E ve Geleneksel Metotla İşlenen Fen ve Teknoloji Dersinin Yapılandırılmış Gridle Değerlendirilmesi”. **Milli Eğitim Dergisi 181,169-180.**

Şahin Ç. (2010) İlköğretim 8. Sınıf “Kuvvet ve Hareket” Ünitesinde “Zenginleştirilmiş 5E Öğretim Modeli” ne Göre Rehber Materyal Tasarlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi (Doktora Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen bilimleri Enstitüsü.

Şahin Ç. ve Çepni S. (2012) “5E Öğretim Modeline Dayalı Öğretimin Öğrencilerin Gaz Basıncı ile İlgili Kavramsal Anlamalarına Etkisi”. **Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi**, 6(1), 220-264.

Şahin H.K. (2010) İlköğretim Okullarında Sosyal Bilgiler Dersini Yürüten 4. ve 5. Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Değerlerinin Kazandırılmasına İlişkin Görüşleri (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Şaşan (2002) “Eğitim ve Programları ve Öğretimi”. **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Yaşadıkça Eğitim Dergisi**. S.74-75, sayı.45-52.

Temiz B. (2010) İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin “Vücumuzdaki Sistemler” Ünitesindeki Akademik Başarı ve Fene Karşı Tutumlarına Yönelik Örnek Olay Destekli 5E Öğretim Modelinin Etkisi (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Tezcan ve F. Ş. Ören (2009) “İlköğretim 7. Sınıf Fen Bilgisi Dersinde Öğrenme Halkası Yaklaşımının Öğrencilerin Tutumları/ Üzerine Etkisi”. **İlköğretim Online** 8(1),103-118.

Turgutlu Ü. Gürbüz ve F. (2011) “Isı ve Sıcaklık Konusunda 5E Modeliyle Öğretimin Öğrencilerdeki Kavramsal Değişime ve Onların Tutumlarına Etkisi”. **International Online Journal of Educational Sciences**, 3(2), 679-706.

Türker H. H. (2009) Kuvvet Kavramına Yönelik 5E Öğrenme Döngüsü Modelinin Anlamlı Öğrenmeye Etkisinin İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi), Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Türkmen, H. (2009) “An effect of technology based inquiry approach on the learning of “Earth, Sun, & Moon” subject”. **Asia-Pacific Forum on Science Learning and Teaching**,10(1),1-20.

Toklucu,S. K. (2013) İşbirliğine Dayalı Öğrenme Yöntemi ile Dizgeli Eğitimin 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Başarıya, Kalıcılığa ve Tutuma Etkisinin Karşılaştırılması(Yüksek Lisans Tezi), Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Uysal İ. (2006) Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenmeyi Öğrenme Stratejilerinin, Öğrencilerin Anlama ve Yorumlama Düzeylerine Etkisi (Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ünal, B. (2012) Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) Destekli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminin Öğrenci Başarısı ve Tutumuna Etkisi (Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ünlüer G. (2008) Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi (Doktora Tezi), Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Valanides, N. (2002). "Aspects of Constructivism". **Journal of Baltic Science Education, Journal of Baltic Science Education, 1(2).**

Yaşar, Ş. ve Duman, N. Y. (2007) "An Exemplary Approach within the Scope of Inquiry-Based Learning in Science and Technology Course for the 5th Grade Students in Primary Education in Turkey". **The international journal of learning, 14(3), 9-17.**

Yeşiltaş E. (2010) Sosyal Bilgiler Öğretimine Yönelik Geliştirilen Bilgisayar Yazılımının Akademik Başarı ve Tutuma Etkisi (Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yıldız (E. 2008) 5E Modelinin Kullanıldığı Kavramsal Değişime Dayalı Öğretimde Üst Bilişin Etkisi: 7. Sınıf Kuvvet ve Hareket Ünitesine Yönelik Bir Uygulama (Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yoon, J. V. ve Onchwari, J.A. (2006) "Teaching Young Children Science: *Three Key Points*". **Early Childhood Education Journal**, 33(6), 419-423.

Ziyafet E. (2008) Fen ve Teknoloji Dersinde Periyodik Çizelgenin Öğretiminde 5e Modelinin Öğrenci Tutum ve Başarısına Etkisi (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Wilder, S. ve Shuttleworth, P. (2004) "Cell Inquiry: A 5E Learning Cycle Lesson". **Science Activities** 41(4), 37-43.

<http://www.zoominfo.com/p/Rodger-Bybee/1124663>

EK-1

YAŞADIĞIMIZ YER ÜNİTESİ BAŞARI TESTİ₁

AÇIKLAMA

Bu test sizin “Yaşadığımız Yer” ünitesindeki bilgi ve becerileri ne derece öğrendiğinizi ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Testte 25 çoktan seçmeli soru bulunmaktadır. Soruları okuyarak, sizce doğru olan seçeneğe çarpı (X) işareti koyunuz. Süre 30 dakikadır.

Başarılar dilerim.

SORULAR

1. Begüm, gölgesinin en kısa olduğu öğle vaktinde yüzünü gölgeden tarafa döndüğünde sağ tarafı **hangi tarafı gösterir?**

A. Batı

B. Doğu

C. Kuzey

D. Güney

2. Akşam yürüyüşe çıkan Fatih yönünü kaybediyor ancak gökyüzünde Kutup Yıldızı'nı görüyor. Evi güneyde olduğuna göre Fatih'in **hangi yöne gitmesi gerekir?**

A. Aynı yönde ilerlemelidir.

B. Sağa dönerek yola devam etmelidir.

C. Sola dönerek yola devam etmelidir.

D. Bulduğu yönün tam tersine gitmelidir.

---

¹ Ünlüer (2008) Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi (Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Gökçe yönünü en kolay ve en doğru aşağıdakilerden **hangisi ile bulabilir?**

A.Karınca yuvaları

B.Kutupyıldızı

C.Ağaç yosunları

D. Pusula

4. Sema'ların evi doğu ile kuzey arasında olduğuna göre evleri **hangi yöndedir?**

A. Kuzeybatı

B. Kuzeydoğu

C. Doğu

D. Kuzeybatı

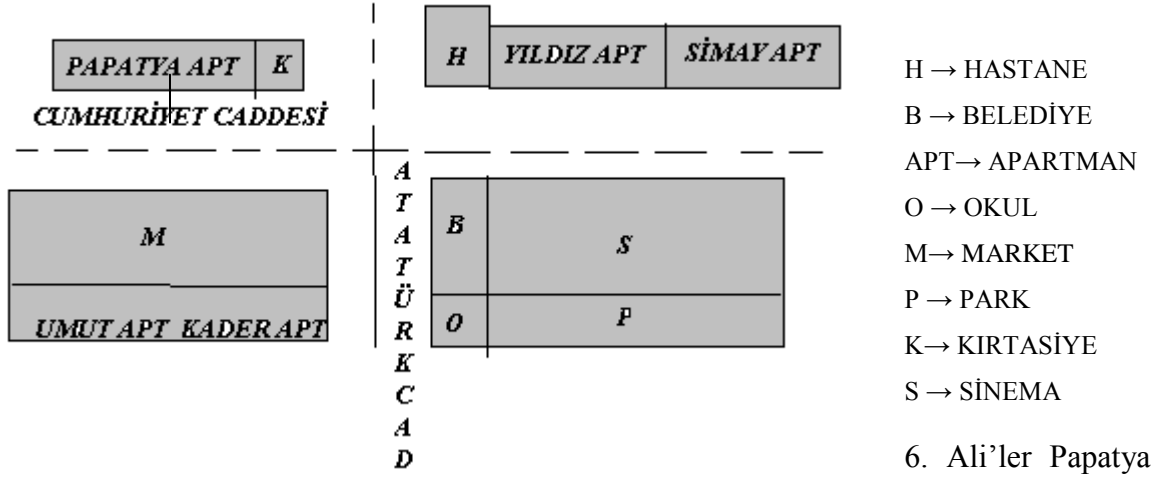
5. Emir Ali'lere ders çalışmaya gitmek istiyordu. Ama Ali'lerin evini bilmiyordu. Ali Emir'e evlerinin yerini kuşbakışı olarak, kabataslak çizerek verdi. Ali'nin Emir'e verdiği aşağıdakilerden **hangisi olabilir?**

A. Plan

B. Harita

C. Kroki

D. Ölçek

- A. Kırtasiyenin yanındadır.
- B. Belediyenin yanındadır.
- C. Atatürk Caddesi üzerindedir.
- D. Okulun karşısındadır.

7. Ayça evi ile okul arasının bir krokisini çizdi. Krokisinde aşağıdaki sembolü kullandı. Ayça bu sembolü kullanmakla nereyi çizmek **istemiş olabilir**?

- A. Market
- B. Hastane
- C. Kuaför
- D. Belediye

8. Aylin bir kroki çizdi. Krokisinde kullandığı sembolleri açıklayan bir bölüm oluşturdu. Aylin oluşturduğu bölümdeki açıklamalardan **hangisini yanlış yazmıştır**?

- A. Hastane → **H**
- B. Park → **P**
- C. Belediye → **O**
- D. Müze → **M**

9. Önceden yaşayan insanlar, teknoloji gelişmediğinden değişik doğa olaylarına bakarak hava tahminlerinde bulunurlardı. Aşağıdakilerden hangisi bunlardan **biri değildir**?

- A. Sarı arının çok olması
- B. Uzayda hava balonlarının olması
- C. Çekirgelerin çok ses çıkarması
- D. At kestanesinin çiçek açması

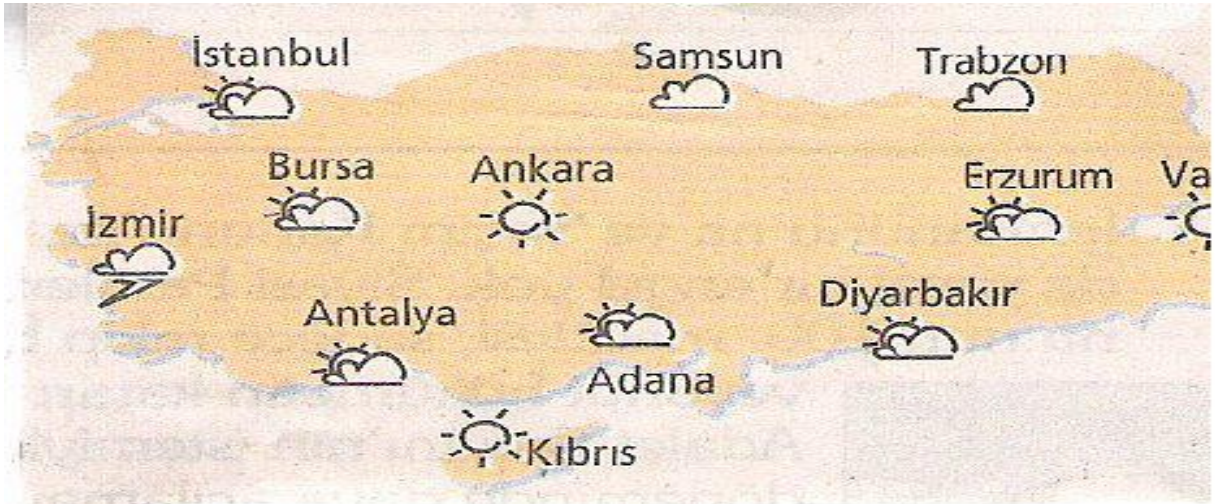
10. Yılmaz'ların sınıfı Fen ve Teknoloji dersinde deney yaparken havanın basıncını ölçmek istediler. Aşağıdaki ölçüm araçlarından **hangisine ihtiyaçları olacaktır**?

- A. Barometre
- B. Püliviyometre
- C. Higrometre
- D. Anemometre

11. Melis, arkadaşlarına babasının her akşam televizyondaki hava durumu haberlerini can kulağıyla dinlediğini ve ertesi günkü havanın mesleğini etkilediğini söyledi.

Yukarıdaki olaya göre Melis'in babası **ne iş yapmaktadır**?

- A. Pilot
- B. Öğretmen
- C. Bankada memur
- D. Avukat

12. ve 13. soruları yukarıdaki haritaya göre yanıtlayınız.

12. Yukarıdaki haritaya göre Ankara'nın hava durumu **nasıldır?**

- A. Güneşli
B. Bulutlu
C. Karla karışık yağmurlu
D. Yağmurlu

13. Özge yukarıdaki haritaya bakarak bir resimli grafik oluşturdu. Özge'nin yaptığı resimli grafiğe göre **kaç şehir bulutludur?**

- A. 1
B. 2
C. 4
D. 6

14. Ülkemizdeki hava durumu tahminlerini **hangi kuruluş yapmaktadır?**

- A. Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü
B. Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü
C. İçişleri Bakanlığı
D. Belediyeler

15. Üstünden adam gider, Altından sel gider. Bilmeceesinde sorulan beşeri unsur **nedir?**

- A. Deniz
B. Göl
C. Köprü
D. Çeşme

16. Sıra sıra yapılar.

Başlarına karlar yağar.

Bilmeceesinde sorulan doğal unsur **nedir?**

- A. Hastane
B. Dağ
C. Cami
D. Göl

17. Kız Kalesi'ni görmek için Mersin'e gittik. Kız Kalesi'ne vardığımızda muhteşem bir güzellik bizi karşıladı. Orada bir hafta kaldık. Hem denizde yüzdük, hem de Mersin'i gezdik.

Yukarıdaki paragrafta geçen doğal ve beşeri unsurlar hangi seçenekte **doğru verilmiştir**?

- A. Kız Kalesi - doğal unsur, Deniz - beşeri unsur
- B. Kız Kalesi - beşeri unsur, Deniz - doğal unsur
- C. Kız Kalesi - doğal unsur, Deniz - doğal unsur
- D. Kız Kalesi - beşeri unsur, Deniz - beşeri unsur

18. Buse, ülkemizde en çok görülen doğal afetleri araştırıyordu. Buse'nin araştırmasında aşağıdaki doğal afetlerden hangisi **yer almaz**?

- A. Deprem
- B. Sel baskını
- C. Kasırga
- D. Çığ

19. Akarsu ve göllerin kirletilmesi, orman yangınları, çöplerin birikmesi, atık suların artması gibi olayların yeryüzüne yaptığı etkilerle ilgili bir proje hazırlayan Simay'ın projesinin başlığı **ne olabilir**?

- A. Doğanın Mucizesi
- B. Doğal Dengenin Bozulması
- C. Doğal Ürünler
- D. Doğal Güzellikler

20. Ali'nin babası araba kullanırken deprem olduğunu fark etti. Ali'nin babası bu durumda aşağıdakilerden **hangisini yapmamalıdır**?

- A. Enerji hatlarından uzak durmalıdır.
- B. Alt – üst geçitlerden uzaklaşmalıdır.
- C. Açık alanlarda durmalıdır.
- D. Köprüden geçmelidir.

21.

ILGAZ

Ilgaz Anadolu'nun	Yalçın kayalıkların
Sen yüce bir dağsın	Göklere yükseliyor
Baharda yeryüzünde	Senin dumanlı başın
O cennetin bağısın	Bulutları deliyor

Yukarıdaki şiire göre Ilgaz'ın coğrafi özellikleri hakkında aşağıdakilerden **hangisi söylenemez?**

- A. Ilgaz bir dağdır.
- B. Ilgaz'ın kayalıkları vardır.
- C. Ilgaz'ın kışları ılık geçer.
- D. Ilgaz Anadolu'dadır.

22. Sınıfta deprem çantasının nasıl hazırlanacağını öğrenen Dilek, eve giderek bir deprem çantası hazırlamaya koyuldu. Dilek'in aşağıdakilerden hangisini çantaya **koyması uygun olmaz?**

A. El feneri	B. Bisküvi
C. Su	D. Atari

23.

Bahar gelir kudurursun,	Seksen, doksan, yüzde yedin
Kızılırmak seni seni	Kızılırmak seni seni
Ne uyursun ne durursun	Aşık VEYSEL
Kızılırmak seni seni	
Gelin yedin kızı yedin	
Nice ela gözler yedin	

Yukarıdaki şiirde hangi doğal afetten **bahsedilmektedir?**

- A. Sel
B. Deprem
C. Çığ
D. Erozyon

24. Öğretmenleri Kübra'ya yeryüzü şekillerinin haritada gösterilmesi ile ilgili bir ödev vermişti. Kübra haritada dağ, ova, deniz, plato, göl ve akarsuları gösterdi. Sıra körfeze geldiğinde düşündü. Kübra haritada aşağıdakilerden hangisini körfez olarak **işaretlemelidir?**

- A. Deniz ve okyanusun kara içine sokulmuş parçası
B. Karaların denizlerin içine sokulmuş parçası
C. Akarsuların derin vadiler içinde aktığı düzlükleri
D. Karaların içindeki durgun suları

25. Gamze, fiziki haritada denizleri, akarsuları ve gölleri göstermek istedi. Gamze ne renk kalem **kullanmalıdır?**

- A. Yeşil
B. Mavi
C. Kahverengi
D. Fark etmez

SOSYAL BİLGİLER DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ (EK-2)

	Maddeler	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1. BOYUT (Öğrenme İsteği)	1-Sosyal Bilgiler dersinde zilin nasıl çaldığını anlamıyorum.					
	2-Sosyal Bilgiler dersinden nefret ediyorum.*					
	3-Sosyal Bilgiler dersi yerine başka bir derse girmeyi tercih ederim.*					
	4-Mecbur olmasam Sosyal Bilgiler dersine girmem.*					
	5-Keşke her ders Sosyal Bilgiler olsa...					
	6-Bence Sosyal Bilgiler dersine ayrılan sürenin azaltılması gerekir.*					
	7-Ah Ah keşke Soysa Bilgiler olmasa...*					
2. BOYUT (Sosyal Bilgiler Dersinden Hoşlanma)	8-Sosyal Bilgiler dersinin konuları bana çok eğlenceli geliyor.					
	9-Sosyal Bilgiler dersinde yeni konuları öğrenmek bana heyecan veriyor.					
	10 Sosyal Bilgiler dersi bende güzel duygular uyandırıyor.					
	11-Sosyal Bilgiler dersini iple çekiyorum.					
	12-Sosyal Bilgiler sevdiğim dersler arasındadır.					
	13-Mümkün olsa boş derslerimde Sosyal Bilgiler dersine girmek isterim.					
	14-Tarihi hikâyeleri dinlemek bana zevk verir.					
3. BOYUT (Öğretmenden Kaynaklanan Tutumlar)	15-Boş zamanlarımda Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili kitapları okurum.					
	16-Sosyal Bilgiler öğretmenimiz beni Soysal Bilgiler dersinden soğuttu.*					
	17-Sosyal Bilgiler öğretmeni yüzünden Soysal Bilgiler kelimesini bile duymak istemiyorum.*					
	18-Sosyal Bilgiler öğretmeninden nefret ediyorum.*					
	19-Sosyal Bilgiler dersinde asla başarılı olamam.*					
	20-Sosyal Bilgiler öğretmenim bana Sosyal Bilgiler dersini sevdirdi.					
4. BOYUT (Sosyal Bilgiler Sevgisi)	21- Sosyal Bilgiler dersine çalışmam gerektiğinde kendimi yorgun hissediyorum.					
	22-Hata yapmaktan korktuğum için Sosyal Bilgiler dersinde konuşmam.*					
	23-Sosyal Bilgiler dersinden asla iyi not alamam.*					
	24-Sosyal Bilgiler dersi olmasaydı, okulu daha çok severdim.*					
	25-Sosyal Bilgiler dersi zaman kaybıdır.*					
	26-Sosyal Bilgiler dersinde çok canım sıkılıyor.*					
*Olumsuz tutum cümleleri ifade etmektedir.						

T.C.
SAMSUN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü
(EK-5)

Sayı : 42276601/604.01/1645369
Konu : Anket Çalışması

24/04/2014

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
..... KAYMAKAMLIĞINA
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)

İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün
07/03/2012 tarih ve 3616 sayılı 2012/13 nolu Genelgesi,
b) Medine AKBULUT' a ait 16/04/2014 tarihli dilekçe.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Medine AKBULUT' un Atakum İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü Bayındır İlkokulu 4. sınıf öğrencilerine uygulanmak üzere, "Sosyal Bilgiler Dersinde 5e Modelinin Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Derse Karşı Tutumlarına Etkisi" konulu araştırma yapmak istediklerine ilişkin ilgi (b) dilekçe ve ekleri ilgi (a) genelgeye göre müdürlüğümüzde kurulan "Araştırma ve Değerlendirme Komisyonu" tarafından 22/04/2014 tarihinde incelenmiş olup uygun görülmüştür.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Millî Eğitim Temel Kanunu ile Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak, ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, duyurusu ve denetimi ilçe millî eğitim müdürlükleri uhdesinde ve okul müdürlükleri sorumluluğunda gerçekleştirilmek üzere söz konusu anket çalışmasının yapılması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Osman Nuri ÇOBANOĞLU
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK : Veri Toplama Araçları (9 Sayfa)

DAĞITIM :

Gereği :
Atakum İlçe Kaymakamlığına
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)

Bilgi :
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörlüğü

Güvenli Elektronik İmza
Aşılı İle Ayrıdır.

30/4/2014

Lale KARADUMAN
SİG

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır
Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 59c4-092c-3407-b58d-0965 kodu ile yapılabilir.

Adres : Atatürk Bulvarı Yeni Hükümet Konağı Kat:3-SAMSUN
Santral : 0(362) 435 80 63 - 435 80 64 - 435 54 50
E-Posta: samsunmem@meb.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi: ALİ ERİŞGİN (Temel Eğitim 231)
Fax: 0(362) 431 93 76 - 432 48 54 - 432 06 09
Web <http://samsun.meb.gov.tr>

9L